

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

Μ. ΠΕΜΠΤΗ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 16-17

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὁ ὀρθόδοξος χριστιανικὸς κόσμος ζῆ τὰς ἡμέρας τῆς μεγαλειτέρας καὶ συγκινητικότερας τῶν τραγωδιῶν, ὅσων ὑπῆρξε μάρτυς ἢ ἱστορία. «Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον», — εἶνε ἢ περιεκτικότερα καὶ λακωνικότερα ἔκφρασις τῆς θέσεως τοῦ δράματος τοῦ Γολγοθᾶ. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, σὰρξ γενόμενος καὶ ἐν ἡμῖν σκηνώσας διὰ τὴν λυτρώσιν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐξ ὑπερτάτης πρὸς αὐτὴν ἀγάπης, «ἦν τὸ ὡς τὸ ἀληθινόν· ἐν τῷ κόσμῳ ἦν καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο» καὶ ὅμως «ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω», — καὶ τὸν ἀπέρριψε, καὶ δὴ καθ' οἷον τρόπον μαρτυρεῖ τοῦ μαρτυρίου ἢ ὁδοῦ καὶ ὁ Γολγοθᾶς. Τὸν ἀπεκήρυξεν ἢ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἀνθρωπαρέσκεια τῶν Σαδδουκαίων, ἢ θρησκευτικὴ ζηλοτυπία τῶν Φαρισαίων, οἱ κοσμικοὶ καὶ ἐθνικοὶ ὑπολογισμοὶ τοῦ λαοῦ καὶ ἢ συμφεροντολογικὴ δειλία τοῦ Ποντίου Πιλάτου. Καὶ αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ τὸν ἐγκατέλιπον, καὶ δὴ κατὰ τὰς κρισιμωτέρας στιγμᾶς. Οὕτω, Ἐκεῖνος «ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν» διὰ τὴν ἐπιστέψῃ τὰς εὐεργεσίας του διὰ τῆς ὑψίστης αὐτοθυσίας του, σιωπῶν ἀπέναντι τῆς ἀδικίας τῶν κριτῶν του καὶ τῆς ἀχαριστίας τοῦ εὐπαραγώγου λαοῦ, ἤχθη εἰς τὸν Γολγοθᾶν διὰ τὴν ὑποστῆ τὸν σταυρικὸν θάνατον.

Τῆς τραγωδίας ἐκείνης ὁ βαθύτερος λόγος ἦτο ὅτι καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ δημοσίου λειτουργήματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τόσον ἐγγὺς πρὸς Αὐτὸν ἱστάμενοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀντιληφθῶσι τὴν οὐσίαν καὶ τὸ βάθος τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν ἠξίου παρ' αὐτῶν ὁ Διδάσκαλος· νὰ ἐννοήσωσι δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀληθινὴ καὶ γνησίᾳ πίστις ἔγκειται εἰς τὴν πραγματικὴν ἐκτίμησιν τῆς φαινομενικῆς ἀδυναμίας τοῦ Θεοῦ ἐνθα οὐδεμία ἀνθρω-

πίνη προοπτικὴ μελλούσης δυνάμεως διαφαίνεται ἰκανὴ νὰ τὴν ἀντιρροπήσῃ· ἦτοι, καθ' ὃν χρόνον ἐφαίνετο ὅτι ὁ Θεὸς ὄνει παραδίδει εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχύν του καὶ τὴν καλλονὴν του εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, κατὰ τὴν ψαλμικὴν ἔκφρασιν (οἶ', 61), δὲν ἦσαν ἰκανοὶ νὰ τὸν διακρίνουν. Δι' αὐτοὺς τὸ κύριον γνώρισμα τοῦ Θεοῦ ἦτο ἡ δύναμις, ὁ Θεὸς ἦτο ὁ «ἰσχυρὸς», ὁ «ἰσχύων», ὁ «δεσπότης» καὶ ὁ «κραταῖος», ὁ φανερούμενος πρὸ παντὸς «ἐν δυνάμει», ὁ «μέγας» ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς παντοδυναμίας· ὅθεν διὰ τὴν κατανοητῆ ἢ πραγματικῆ φύσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῆ ὡς τερατοποιός, ὡς «ποιῶν θαυμάσια» καὶ «σημεῖα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ» (Μθ ιβ', 38—39. ιστ', 1 κλ.), μεταβάλλον τοὺς λίθους εἰς ἄρτους καὶ προκαλῶν οὐράνιον πῦρ πρὸς ὄλεθρον τῶν ἐχθρῶν. Ἡ ψυχὴ των, αἰχμάλωτος τῆς περὶ τοῦ Θεοῦ παλαιᾶς ἐννοίας, δὲν ἴσχυσε νὰ ἀντιληφθῆ τὸ νέον, τὸ ὁποῖον ἀπεκάλυψεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σαρκωθεὶς, τὴν Ἀγάπην. Ὁ ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθεὶς Θεὸς εἶνε Ἀγάπη, — «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α' Ἰω. δ', 8) —, τῆς ἀγάπης δὲ ἔργον ὑπῆρξε καὶ ἡ «κένωσις» αὐτοῦ ὅταν ἐνεφανίσθη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων «ἐν δούλου μορφῇ», καὶ τὰ δι' ὅλης τῆς γῆνης αὐτοῦ ζῶης ποιούμενα ὑπ' αὐτοῦ «σημεῖα». Οὕτε τὸ ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ αὐτοθυσίᾳ κορυφωμᾶ τῆς ἀγάπης ἐστάθησαν ἰκανοὶ νὰ κατανοήσουν : «ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστίν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ!» Αὕτη ἦτο ἡ μεγίστη τραγωδία τῆς ἱστορίας.

Τὴν λύσιν τῆς τραγωδίας ταύτης ἐπέφερεν ἡ Ἀνάστασις. Τὸ ἐξ αὐτῆς φῶς «διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν» τῶν μαθητῶν ὥστε νὰ ἀντιληφθῶσι τὴν νέαν ἀληθειαν. Μόνον ἐν τῷ γεγονότι τῆς Ἀναστάσεως ἠδυνήθησαν οὗτοι νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ὁ Διδάσκαλός των ἦτο ὁ ἐνσαρκωθεὶς Υἱὸς τοῦ

Πατρός, ὅτι τόσον ἢ ἐν ἐσχάτῃ ταπεινώσει ἐμφάνισίς του ὡς βρέφους καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θάνατος, ὅσον καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς ὑπερφυσικῆς τερατουργίας δὲν ἦσαν ἐνδείξεις ἀδυναμίας, ἀλλ' ἐκδηλώσεις τῆς δυνάμεως τῆς Ἀγάπης, καὶ ὅτι ἡ δύναμις ἢ ἐκ τῆς ἀγάπης εἶνε ἀξιωτέρα τοῦ Πατρὸς τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἡ δύναμις τῆς φοβερᾶς ἰσχύος τοῦ ἐν συσσεισμῷ διαδηλοῦντος τὴν παρουσίαν του Σαβαώθ. Ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως ἐγεννήθη, ἐτράφη, ἐφωτίσθη, ἐκραταιώθη καὶ ἠϋξήθη εἰς δένδρον μέγα ἢ πίστις εἰς τὴν παντοδυναμίαν τῆς φαινομενικῶς ἀνισχύρου Ἀγάπης, ἢ πίστις, ἣτις ἰκάνωσε τοὺς δειλοὺς, τοὺς ἀσφόρους, τὰ μωρά, τὰ ἀγενῆ, τὰ ἐξουθενημένα, τὰ σκύβαλα, ἐνὶ λόγῳ «τὰ μὴ ὄντα», νὰ ἐπιφέρουν τὴν μεγαλειτέραν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀνατροπὴν καὶ ἐπανάστασιν, νὰ μεταστρέψουν τῆς ἱστορίας τὸν ροῦν καὶ νὰ πεισιθῶσιν ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας πλέον ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ «ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται».

Ἐν τῇ διὰ τῆς Ἀναστάσεως ἐπελθούσῃ λύσει τῆς τραγωδίας τοῦ Γολγοθᾶ νέα κλιμαξ ἀξιών ἀπεκαλύφθη εἰς τὴν λυτρωθεῖσαν ἀνθρωπότητα, ἀντλοῦσα τὴν ζωὴν αὐτῆς ἀπὸ τῆς πηγῆς τῆς Ἀγάπης. Πόσον σήμερον, εἴπερ ποτ' ἄλλοτε, ἡ ἀνθρωπότης θὰ ὄφειλε νὰ ἀτενίζῃ πρὸς αὐτὴν τὴν Πηγὴν!

ΕΘΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΦΡΙΚῃ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Μ. ΠΕΜΠΤΗΝ

(Κανόνες Καρχηδόνος 41 ΣΤ'. Οἰκ. 21)

Ἐκ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων μανθάνομεν ὅτι ὁ Κύριος τὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας καθιέρωσε «μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι» (Λουκ. 20, 22. Α' Κορ. 11, 25). Οἱ δὲ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, σημειώσαντες τὴν πληροφορίαν ταύτην τῶν Εὐαγγελίων, προσέθηκαν οὐχ ἥττον ὅτι ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ Μυστήριον τοῦτο ἐτελεῖτο τὴν πρωίαν ὑπὸ νηστικῶν τελετουργῶν καὶ ὅτι οἱ πιστοὶ νήστεις ἐκοινωνοῦν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων¹. Ἐνιαχοῦ μόνον εἶχεν ἐπικρατήσει τὸ ἔθος, καθ' ὃ ἐξαιρετικῶς κατὰ τὴν Πέμπτην τῆς Μ. Ἐβδομάδος οἱ πιστοὶ ἐκοινωνοῦν τῶν Μυστηρίων μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Μυστικῶ

1. Γρηγορίου Θεολόγου, Λογ. 40. Πατρ. Migne 36, 360 ἐξ. Ἰωάννου Χρυσόστομου, ὁμιλ. 37 εἰς Α' Κορ. Πατρ. Migne 61, 223 ἐξ. Tertullianus, De corona milit. Πατρ. Migne lat. 2. 28. Ambrrosii. Sermo 8 in Psalmos 113 Πατρ. Migne lat. 15, 1294 ἐξ.

Δείπνου τοῦ Κυρίου. Ἡ ἐν Καρχηδόνι Σύνοδος τοῦ 397 νομιμοποιήσασα τὸ ἔθος τοῦτο ἀπεφάνθη (καν. 41) «ὥστε ἅγια θυσιαστηρίον, εἰ μὴ ἀπὸ νηστικῶν ἀνθρώπων, μὴ ἐπετελεῖσθαι, ἐξηρημένης μιᾶς ἐτησίας ἡμέρας, ἐν ἣ τὸ Κυριακὸν δεῖπνον ἐπιτελεῖται· ἐὰν δὲ τινῶν κατὰ τὸν δειλιῶν καιρὸν τελευτησάντων εἴτε ἐπισκόπων, εἴτε τῶν λοιπῶν, παράθεσις γένηται, μόναις εὐχαῖς ἐκτελεσθῆ, ἐὰν οἱ αὐτὴν ποιοῦντες ἀριστήσαντες εὐρεθῶσι».

Ἀφορμὴν πρὸς ἔκδοσιν τοῦ κανόνος τούτου παρέσχον πιθανῶς χριστιανοὶ τινες ἐν Ἀφρικῇ, οἵτινες, παραβιάζοντες τὸ ἔθος τοῦ τελεῖν τὴν θεῖαν Εὐχαριστίαν μετὰ τὸ δεῖπνον μόνον κατὰ τὴν Μ. Πέμπτην, ἐτέλουν αὐτὴν καὶ κατ' ἄλλας ἡμέρας καὶ δὴ καθ' ἕως ἡμέρας πρὸς ἑσπέραν («κατὰ τὸν δειλιῶν καιρὸν») ἐτελεύτα τις, εἴτε τῶν ἐπισκόπων εἴτε τῶν λοιπῶν. Κατὰ κρατοῦν φαίνεται· ἐν Ἀφρικῇ ἕτερον ἔθος αἱ ἐπικλήσεις εὐχαί· ἐπὶ τῶν τελευτῶντων συνεδέοντο μετὰ τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὁρίσθη λοιπὸν ἡ Σύνοδος ἐκείνη ὅτι ἡ θεία Εὐχαριστία («ἅγια θυσιαστηρίου») ἠδύνατο νὰ τελεῖται ὑπὸ μὴ νηστικῶν ἀνθρώπων μόνον καθ' ἣν ἡμέραν ἐτελεῖτο «τὸ Κυριακὸν δεῖπνον», ἦτοι τὴν Μ. Πέμπτην. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει κατὰ τὸ ἑσπέραν ἡμέρας τινὸς ἀπέθνησκέ τις τῶν ἐπισκόπων ἢ ἕτερος, ἢ «παράθεσις» αὐτοῦ εἶδει νὰ τελεῖται μόνον, δι' εὐχῶν ἐπικηδείων οὐχὶ δὲ καὶ θείας Λειτουργίας, ἐὰν οἱ αὐτὴν τελοῦντες ἀριστήσαντες εὐρεθῶσιν. Οἱ ἀρχαῖοι κανονολόγοι ὑπὸ τὴν λέξιν «παράθεσις» ἐννοοῦσιν εἴτε τὸ «ὅτε προετίθεντο (οἱ νεκροὶ) εἶνα τελεσθῆ ἐπ' αὐτοῖς τὰ ἐπικηδεία ἄσματα», εἴτε «τὴν διὰ τῶν εὐχῶν πρὸς Θεὸν σύστασιν καὶ οἰκείωσιν τοῦ θανόντος»¹. Πάντως ἡ πρώτη ἐννοια εἶνε ἀκριβής, ἀποδίδουσα τὸ κοινῶς λεγόμενον «παραστάσιμον» ὡς ἐσημείωσαν οἱ ἐκδόται· τοῦ «Πηδαλίου»². Ὅτι δὲ ἡ ἔκφρασις τοῦ κανόνος «ἐξηρημένης μιᾶς ἐτησίας ἡμέρας ἐν ἣ τὸ Κυριακὸν δεῖπνον ἐπιτελεῖται» ἐννοεῖ τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης Πέμπτης καὶ ὅτι πράγματι κατ' αὐτὴν οἱ ἐν Ἀφρικῇ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐτέλουν τὴν θεῖαν Εὐχαριστίαν καὶ ἐκοινωνοῦν, καταφαίνεται ἐξ ὧν ὁ Αὔγουστινος Ἐπίσκοπος Ἰππῶνος (+ 430) ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς Ἰανουάριον ἐσημείωσε: «Nonnullos probabilis quaedam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipsam coenam Dominus dedit, tanquam ad insigniorem commemorationem post cibos offerri et accipi liceret corpus et sanguinem Domini»³. Ἐὰν ἴδωμεν δὲ καὶ

1. Πάλλη καὶ Ποτλῆ Σύναγμα τῶν βασιῶν καὶ ἱερῶν κανόνων, Γ. 406.

2. «Πηδαλίον», ἐκδ. 1841. σ. 286.

3. Πατρ. Migne lat. 33, 204.

περαιτέρω ότι πράγματι προδίδεται περί της κατά την Μ. Πέμπτην τελουμένης ἐν Ἀφρικῇ μετὰ τὸ δεῖπνον θείας Λειτουργίας καὶ κοινωνίας τῶν ἀχράντων Μυστηρίων.

Φαίνεται ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο ἦτο λείψανον τῶν ἀρχαιοτέρων ἀμφισβητήσεων περί τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα καὶ τῆς πρὸ αὐτῆς νησιείας. Εἶναι γνωστόν, ἄλλως τε, ἐξ ἄλλων μαρτυριῶν καὶ ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ 69ου Ἀποστολικοῦ καὶ τοῦ 50ου κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου¹, ὅτι οἱ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ χριστιανοὶ διέκοπτον τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα νηστείαν κατὰ τὴν ἰδ' ἡμέραν τοῦ πρώτου Ἰουδαϊκοῦ μηνός (Νισάν) καὶ ἐτέλουν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τοῦ Κυρίου, κοινωνοῦντες τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. Ἀξιοσημείωτον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τοῖς ἐν Θηβαΐδι οἰκοῦσι χριστιανοῖς, ἐκτὸς ἄλλων ἔθων, κοινῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας, ἐπεκράτει κατὰ τὸν ε' αἰῶνα καὶ τὸ ἐξῆς περιεργον ἔθος. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς Σωκράτης ἐσημείωσεν «*Αἰγύπτιοι γείτονες ὄντες Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ τὴν Θηβαΐδα οἰκοῦντες, ἐν Σαββάτῳ μὲν ποιῶνται συνάξεις, οὐχ ὡς ἔθος δὲ χριστιανοῖς τῶν Μυστηρίων μεταλαμβάνουσι. Μετὰ γὰρ τὸ εὐωχηθῆναι καὶ παντεῶν ἐδεσμάτων ἐμφορηθῆναι περὶ ἐσπέραν προσφέροντες, τῶν Μυστηρίων μεταλαμβάνουσι*». Τὸ ἔθος τοῦτο ταχέως φαίνεται κατηργηθῆναι, διότι πανταχοῦ εἶχεν ἐπικρατήσῃ ὅπως νήστεις τελῶσιν οἱ ἱερεῖς τὰ Μυστήρια καὶ νήστεις αὐτοὶ τε καὶ οἱ πιστοὶ κοινωνῶσιν αὐτῶν. Ὅτε, ὑπὸ συκοφαντῶν ἀνθρώπων κατὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἀρχιεπισκόπου ΚΠόλεως († 407), εἶχε διατυπωθεῖ ἡ κατηγορία ὅτι ἐκοινωνῶσεν ἀνθρώπους τινὰς μὴ νήστεις, ὁ χρυσορρήμων Ἱεράρχης ἔλεγεν «*Εἰ τοῦτο ἐποίησα ἐξαλειφθεὶς τὸ ὄνομά μου ἐκ τῆς βίβλου τῶν Ἐπισκόπων καὶ μὴ γραφείη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὅτι ἰδοὺ ἐὰν τοιοῦτον ἐγὼ ἔπραξα καὶ ἀποβαλεῖ με ὁ Χριστὸς ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ· εἰ δὲ ἀπαξ καὶ τοῦτό μοι λέγουσι καὶ φιλονεικοῦσι, καθελέτωσαν καὶ τὸν Παῦλον, ὃς μετὰ τὸ δειπνήσαι ὀλόκληρον οἶκον ἐδάπτισε, καθελέτωσαν καὶ αὐτὸν τὸν Κύριον, ὃς μετὰ δειπνήσαι τοῖς Ἀποστόλοις τὴν κοινωνίαν ἔδωκε*». Καὶ ἄλλην κατηγορίαν διέδωκαν οἱ ἐχ-

θροὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου ὅτι ἔφαγε καὶ ἐδάπτισεν, ἀπέκρουσε δὲ καὶ ταύτην ἐντόνωσ'.

Τὸ ἔθος τῆς Αἰγύπτου εἶχεν ἐξαφανισθεῖ ἐγκαίρως, ἀλλὰ τὸ τῆς Ἀφρικῆς ἔθος ὑφίστατο ἔτι ἐν τέλει τοῦ 5' αἰῶνος ὅτι συνήλθεν ἡ Πενθέκτη ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος (692), ἣτις ἐξέδωκε τὸν ἐξῆς κανόνα (21): «*Ὁ τῶν ἐν Καρθαγένῃ διαγορεύει κανὼν, ὥστε, ἅγια θυσιαστηρίου, εἰ μὴ ὑπὸ νησιτικῶν ἀνθρώπων, μὴ ἐπιτελεῖσθαι ἐξηρημένης μιᾶς ἐτησίας ἡμέρας, ἐν ἣ τὸ Κυριακὸν Δείπνον ἐπιτελεῖται, ἴσως τῆνικαῦτα διὰ τινος κατὰ τόπους προφάσεις τῇ ἐκκλησίᾳ λυσιτελεῖς τῶν θείων ἐκείνων Πατέρων τοιαύτη χρησμένην οἰκονομίᾳ Μηδεὸς οἶν ἡμᾶς ἐνάγοντος καταλιπεῖν τὴν ἀκρίβειαν, δοῖζομεν, ἀποστολικαῖς καὶ πατρικαῖς ἐπόμενοι παραδόσεσι μὴ δεῖν ἐν Τεσσαρακοστῇ τῇ ὑστέρᾳ εβδομαδί τὴν πέμπτην λῦειν καὶ ὄλην τὴν Τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν*». Διὰ τοῦ κανόνος τούτου καταργεῖται τὸ ἔθος τῶν ἐν Ἀφρικῇ χριστιανῶν. Ἐπὶ τῇ θάσει τῶν κανόνων 69ου Ἀποστολικοῦ καὶ 50ου τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου ἡ Πενθέκτη Σύνοδος ἀπαγορεύει, κυρίως εἰπεῖν, τὴν λύσιν τῆς νηστείας κατὰ τὴν Μ. Πέμπτην, ἀλλὰ σὺν τῇ ἀπαγορεύσει ταύτῃ ἀπηγορεύετο καὶ ἡ τέλεσις τῆς θείας Λειτουργίας καὶ κοινωνίας τῶν ἀχράντων Μυστηρίων μετὰ τὸ δεῖπνον τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Οὐδεμία ἔκτοτε μνεία γίνεται τοῦ ἔθους τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίας, καταλυθείσης, ἄλλως τε, ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων κατὰ τῆς χώρας ἐκείνης βαρβάρων.

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

1. Πατρ. Migne 52,683 Πρβλ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν) ὁ ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, Ἀλεξανδρεῖς 1908, σ. 87, 88.

Η ΑΠΟΔΟΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΛΕΞΕΩΣ TEREM ΕΝ ΤΙΣΙ ΧΩΡΙΟΙΣ ΤΩΝ Ο'

Ἡ λέξις *terem* παρουσιάζεται ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ γλώσσῃ ἄλλοτε σημαίνουσα «*οὐπω, ὄχι ἀκόμη*»¹ καὶ ἄλλοτε ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὰ ἡμέτερα «*πρὸ, πρῖν*»². Εἶναι δὲ ἐπίρρημα καὶ συντάσσεται μετὰ προσωπικοῦ ῥήματος. Παρὰ τοῖς Ο' ἡ λέξις αὕτη ἀποδίδεται διὰ τοῦ «*πρὸ ἢ πρῖν*», μετ' ἀπαρεμφάτου³ οὐδέποτε δὲ μεταφράζεται διὰ τοῦ «*οὐπω*»⁴. Ἐνεκα δὲ τῆς τοιαύτης ἀποδό-

1. Γεν. 2,5 19,4. Ἔξ. 9,30 10,7. Ἰησ. 2,8 Σαμ. Α' 3,3 κλπ.

2. Ἔξ. 12,34. Ἰησ. Ν. 3,1 Ἡσ. 65,24 κλπ.

3. Πρβλ. Γεν. 19,4. 24,15. 27,4. Ἔξ. 12,34. Ἰησ. Ν. 3,1. Ἡσ. 7,16 κλπ.

4. Ἐν Γεν. 15,16. 18,12. 29,7. Ἡσ. 7,17. Ἐκκλ. 4,3. ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ο' ἡ λέξις «*οὐπω*» ἀλλ' αὕτη ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις δὲν ἀποδίδει τὴν λέξιν *terem*. Μόνον ἐν Ἔξ. 9,30 ἀποδίδεται ἡ *terem* διὰ τοῦ «*οὐδέπω*».

1. Πρβλ. Νικοδήμου Μίλας, Ἐπισκόπου Δαλματίας-Ἰστρίας. Οἱ Κανόνες τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μεθ' ἑρμηνειῶν (ρωσ.) Πετρούπολις 1911-12, II, 51 ἐξ.

2. Σωκράτους, Ἐκκλ. ἱστορία 5,22 Πρβλ. Σωζομένου, Ἐκκλ. ἱστορία 7,19. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν, ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1935, σ. 462.

σεως παρὰ τοῖς Ο' τῆς λέξεως ταύτης, καὶ ἐκαὶ ὅπου αὕτη ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ «οὐρανῶ» καὶ τῆς συντάξεως αὐτῆς μετ' ἀπαρεμφάτου, καὶ ἡ ἔννοια ἀλλὰ καὶ ἡ σύνταξις ἐνίοτε φέρεται διατεταραγμένη. Παραθέτω ἐνταῦθα ὀλίγα τοιαῦτα παραδείγματα, ὧν ἡ ἐξέτασις δὲν εἶναι ἀμείριτος διαφέροντος οὐδὲ ἄγονος εἰς γενικωτέρας κρίσεις:

α) Γεν. 2,4—5

Μ α σ σ ω ρ ι τ ι κ ο ν
 Στχ. 2,4a Ἀὕτη εἶναι ἡ ἱστορία τῆς γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅτε ἐδημιουργήθησαν.
 4b Ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ ὁ Γιαχβὲ ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν οὐρανὸν καὶ γῆν, οὐδὲν φυτόν τοῦ ἀγροῦ εἶχε γίνεσθαι ἄκρομη (terem) ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ χόρτος τοῦ ἀγροῦ εἶχεν ἀκόμη βλαστῆσαι, διότι δὲν εἶχε βρέξει ὁ Γιαχβὲ ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἄνθρωπος δὲν ἠπείρουχε νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν.

Ο'
 4a Αὕτη ἡ διβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς ὅτε ἐγένετο ἡ ἡμέρα ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πᾶν χλωρόν τοῦ ἀγροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πάντα χόρτον ἀγροῦ πρὸ τοῦ ἀνατελεῖν· οὐ γὰρ ἔβρεξεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἔν ἐργάζεσθαι αὐτήν.

Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ἡ διαφορὰ ἐγκρίεται ἐν τῇ λέξει terem. Ταύτην οἱ Ο' μεταφράσαντες διὰ τοῦ «πρὸ» διατάραξαν τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου, διότι ἐὰν θὰ συνδέσωμεν παρὰ τοῖς Ο' τὸν στίχ. 5 μετὰ τοῦ στχ. 4b καὶ ἀμφοτέρους ἐκλάθωμεν ὡς ἐπεξήγησιν τῆς φράσεως «ὅτε ἐγένετο» τοῦ στχ. 4a, τότε θὰ ἔχωμεν οὐ μόνον τὸ ἀπροσάρμοστον καὶ τὸ μετέωρον τῆς αἰτιολογικῆς προτάσεως «οὐ γὰρ ἔβρεξεν ὁ Θεός», ἀλλὰ καὶ τὴν παράστασιν ὅτι ὁ Θεὸς μετὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἐδημιούργησε καὶ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ πρὶν βλαστῆσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ἰδεατῇ δηλ. σφαίρᾳ, περὶ οὗ ὅμως οὐδὲν λέγεται ἐν Γεν 1,1 ἐξ., καθ' ὃ ὁ χόρτος δημιουργεῖται τὴν τρίτην ἡμέραν. Ἐὰν δὲ πάλιν θέσωμεν ἐν τέλει τοῦ στχ. 4 εἰς τὴν λέξιν «γῆν» τελείαν στιγμὴν, ὡς μερικαὶ τῶν ἐκδόσεων ἔχουσι, τότε ἡ ἐπομένη πρότασις τοῦ στχ. 5 παραμένει ἀνευ ῥήματος. Ἡ διατάραξις τοῦ κειμένου ὀφείλεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς terem διὰ τοῦ «πρὸ». Ὅτι οἱ Ο' δὲν κατενόησαν τὴν δυσχέρειαν ταύτην δὲν μοι φαίνεται πιθανόν. Μᾶλλον δέον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ μεταφραστὴς ὡς τοιοῦτος ἐνδιαφέρεται νὰ ἀποδώσῃ πιστῶς τὸ πρωτότυπον, καθ' ὃν τρόπον θεαίμως αὐτὸς κατανοεῖ τὸ κείμενον, ἀφήνων τὴν κατανόησιν τῶν διατυπωμένων ἐννοιῶν εἰς τοὺς ἔργον ἔχοντας οὐχὶ τὴν μετάφρασιν ἀλλὰ τὴν ἐρμηγείαν τοῦ κειμένου. Τοιαύτας δὲ μεταφράσεις, ἐνίοτε δὲ δυσνοήτους ἢ καὶ ἀκατανοήτους, συναντῶμεν πολλάκις προσερχομένας καὶ ἐξ ἄλλων θεαίμως

λόγων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς δουλικῆς μεταφράσεως τοῦ κειμένου. Τοιοῦτο δὲ παράδειγμα ἔχομεν ἐν τῷ ἀμέσως κατωτέρω παρατίθεμένῳ χωρίῳ, ἐνθα πάλιν τὸ κείμενον τῶν Ο' εἶναι τεταραγμένον.

β) Ἰησ. Ν. 2,7—8

Μ α σ σ ω ρ ι τ ι κ ο ν
 Στχ. 7 Καὶ οἱ ἄνδρες (τοῦ βασιλέως τῆς πόλεως) καταδιώξαν αὐτοὺς (τοὺς ἄνδρας τοῦ Ἰσραὴλ) πρὸς τὸν Ἰορδάνην μέχρι τῶν διαβάσεων καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη αὐτοῖς ὡς ἐξήλθον οἱ καταδιώκοντες αὐτούς.
 8 Ἐνῶ δὲ οὗτοι (hemma) δὲν εἶχον ἀκόμη (teiem) κατακλιθῆ, αὕτη (ἡ Παχάδ) ἀνέβη πρὸς αὐτούς.

Ο'
 7. Καὶ οἱ ἄνδρες καταδιώξαν ὀπίσω αὐτῶν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τὰς διαβάσεις καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη.
 8. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξήλθον οἱ διώκοντες ὀπίσω αὐτῶν καὶ αὐτοὶ δὲ πρὶν ἢ κοιμηθῆναι αὐτοῖς, αὕτη δὲ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ὄμμα.

Ἐν τῷ στχ. 8 παρὰ τοῖς Ο' εἶναι συντακτικῶς ἐσφαλμένος καὶ ἡ ἔννοια τεταραγμένη. Τοῦτο δὲ προήλθεν οὐ μόνον ἐκ τῆς συνδέσεως τοῦ στχ. 8a μετὰ τῶν ἐπομένων, ἀλλὰ κυρίως ἐκ τῆς ἀποδόσεως τῆς λέξεως terem διὰ τοῦ «πρὶν ἢ» μετ' ἀπαρεμφάτου «πρὶν ἢ κοιμηθῆναι», ἐνῶ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ἡ λέξις εἶναι συντεταραγμένη μετὰ γ' πληθ. προσ. τοῦ μὴ τετελεσμένου, οὕτως προηγείται ἡ προσωπικὴ ἄντων. hemma (οὗτοι) ὡς ὑποκαείμενον. Ὁ μεταφραστὴς προητὸν μὲν μετέφρασε τὴν ἀντωνυμίαν hemma ὀρθῶς «αὐτοὶ» ἔπειτα ὁμῶς ἀποδώσας τὸ ῥῆμα δι' ἀπαρεμφάτου «πρὶν ἢ κοιμηθῆναι» ἠναγκάσθη ἕνεκα τῆς σχηματισθείσης πλέον ἑτεροπροσωπίας νὰ θέσῃ ὑποκαείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν «αὐτούς». Τοῦτο ὁμῶς πράξας δὲν ἐξήλειψε τὸ κατ' ὀνομαστικὴν «αὐτοὶ», ὅπερ μετὰ τὴν παρεμβολὴν τοῦ «αὐτούς» καθίστατο πλέον ἀδύνατον. Οὕτω δὲ τὸ ἀπαρέμφατον παρουσιάζεται ἐνταῦθα μετὰ δύο ὑποκαίμενων, ἐκφραζομένων κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν. Δύο τινὰ δύνανται νὰ ὑποθέσῃ: ἢ ὅτι ὁ μεταφραστὴς ἄγνοεῖ στοιχειώδεις συντακτικούς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἢ δουλεύει εἰς τὸ πρωτότυπον κείμενον. Ἐν τῷ πρώτῳ φαίνεται τοσοῦτον μᾶλλον ἀπίθανον, καθ' ὅσον ὁ μεταφραστὴς ἀντιλαμβάνεται ἐνταῦθα τὴν γεννηθεῖσαν ἑτεροπροσωπίαν καὶ παρεμβάλλει τὸ «αὐτούς». Ὁ μεταφραστὴς εἶναι μᾶλλον αἰγμάλωτος τοῦ μεταφραζομένου κειμένου. Ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ὑπῆρχεν ἡ ἀντωνυμία hemma μετέφρασεν αὐτὴν χωρὶς νὰ ἔγῃ τὴν δύναμιν ἐκ θεοῦ πρὸς τὸ πρωτότυπον νὰ ἐξουδεύσῃ αὐτήν, καταστῶσαν ἀδύνατον μετὰ τὴν παρέμβασιν τοῦ «αὐτούς». Οὕτω ὁ μεταφραστὴς καὶ τὸ κείμενον ἠδολαβήθη καὶ στοιχειώδη συντακτικὸν κανὸνα ἠθέλησε νὰ θεραπεύσῃ. Ἀμφότερα ὁμῶς ἐπέφερον τὴν διατάραξιν τοῦ κειμένου.

Τὴν αὐτὴν ἀπόδοσιν τῆς terem διὰ τοῦ «πρὶν» καὶ τὴν αὐτὴν σύνδεσιν μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐξ ἧς προέρχεται συντακτικὴ ἀνωμαλία εὐρίσκωμεν καὶ ἐν τῷ χωρίῳ

1. Τὴν μετάφρασιν τῶν Ο' ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ παρέλαβε καὶ ἡ ἀνωμόως φερομένη ὡς μετάφρασις ἀπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τῆς Βρετανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας.

γ) Α' Σαμ. 3,3 (Ο' Α' Βασ.)

Ματσοφριτικόν
Στχ. 3. Ο λόγος του Θεού
έν είχαν ά κ ό μ η
εθεσθη (terem) και ε
Σαμουήλ εκάθευθεν έν
τω νάφ του Γιαχθέ

Ο'
2. και ο λόγος του Θεού
πρίν επισκευασθῆναι· και
Σαμουήλ εκάθευθεν έν τῷ
νάφ, οὐ ή κισωτός του Θεού.

Καί ένταῦθα ή άνωμαλία πρόέρχεται· έν τῶν άνω-
τέρω λόγων, οὐς εἶδομεν. Ο Σύμμαχος όρθως ένταῦθα
μετέφρασεν «ο ὕ π ω εθεσθη».

Τὴν αὐτὴν άκριθως περίπτωσιν ἔχομεν και έν τῷ
χωρίῳ·

δ) Α' Σαμ. 3,7 (Ο' Α' Βασ.)

Ματσοφριτικόν
Στχ. 7. Ο Σαμουήλ δέν είχαν
ά κ ό μ η (terem) γνω-
ρίσαι τον Γιαχθέ και
έν είχαν άκόμη άπο-
καλυφθῆ είς αὐτόν λό-
γος του Γιαχθέ.

Ο'
7. Και Σαμουήλ πρίν γνῶσαι
θεόν και άποκαλυφθῆναι·
αὐτῷ ῥήμα κυρίου.

8. Και εκάλεσε πάλιν ο
Γιαχθέ τον Σαμουήλ...

8. Και προσέειπε Κύριος κα-
λέσαι....

Χειρόγραφα τινά προς θεραπείαν του κειμένου
προσθέτουσι μετά το «Σαμουήλ» το ῥήμα «εδοούλευε».
Ο Σύμμαχος και ένταῦθα μεταφράζει· «οὐπω ἐγνώ-
κει... οὐδὲ ἀπεκαλύφθη».

Τὰ άνωτέρω χωρία είναι αξιοσημείωτα, οὐ μόνον
διότι δεικνύουσιν ὅτι τοῖς μεταφρασταῖς ή έννοια
«ο ὕ π ω» τῆς λέξεως terem ήτο άγνωστος αλλά κυ-
ρίως διότι ἐπιτρέπουν ήμῖν νά ῥέψωμεν ἔστω και
φευγαλέον βλέμμα ἐπί του ἐργαζομένου μεταφρα-
στοῦ, ἐπί του τρόπου και του χαρακτήρος τῆς μετα-
φράσεως, ἐπί τῆς μεταφραστικῆς τέλος ικανότητος
αὐτοῦ. Τὸ χωρίον ἰδίως Ἰησ. Ν. 2.7—8 είναι διδα-
κτικώτατον. Γενικώτερον δ' εἶπειν τοιαῦτα τεταραγ-
μένα κείμενα είναι πλουσιώτατα είς διδάγματα οὐ
μόνον διότι ἐκεῖ ἀποτυποῦται πολλάκις ἐναργέστερον
ὁ τρόπος τῆς μεταφραστικῆς ἐργασίας, αλλά και
διότι ἐκεῖ πολλάκις είναι ἀποτεθησαυρισμένα τὰ
μαρτύρια τῆς συστάσεως του σημερινοῦ κειμένου.
Ἐκαστον ὅμως χωρίον χρήζει ἐπισταμένης διονυχι-
στικῆς κριτικῆς ἐρεύνης και βασάνου. Ο συνήθως
προβαλλόμενος ἰσχυρισμός ἐπί χωρίων, διαφόρως φε-
ρομένων είς τὸ Ἑβραϊκόν και τὸ κείμενον τῶν Ο',
ὅτι οἱ Ο' είχαν ὕπ' ὄψιν διάφορον του σημερινοῦ κεί-
μενον είναι ἀπλή ὑπεκφυγή τῆς πράγματι βαρείας
ἐργασίας τῆς διακριθώσεως τῆς συστάσεως τῶν κει-
μένων, χωρεῖ δὲ μόνον ἐκεῖ, ένθα πράγματι ή κριτι-
κή ἐργασία θά ὀδηγήσῃ ήμᾶς είς τοιαύτην τινά ἐκ-
δοχήν.

B. ΒΕΛΛΑΣ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΑΡΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ

Ὡς ἀνεγρόφη έν προηγουμένω φύλλῳ τῆς «Ἐκ-
κλησίας», έν τῇ «Ὀρθοδοξία» Κων)πόλεως ἐδημο-
σιεύθησαν τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τὰ σχετικά προς τῆς
ἐνεργείας τῆς γενομένης προς ἄρσιν του βουλγαρι-

κοῦ σχίσματος μετά την έν Ἁγίῳ Ὄρει πρό πεντα-
ετίας συνελθοῦσαν Διορθόδοξον Ἐπιτροπήν, ἅτινα
ὑπό του Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διεβιβάσθησαν
και προς την ήμετέραν Ἐκκλησίαν.

Ὡς εἶνε γνωστόν, μεταξύ τῶν θεμάτων τῶν συν-
διασκεύσαν τῆς έν λόγῳ Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς
ήτο και τὸ περι του βουλγαρικοῦ σχίσματος. Κατά
την ἰβ' συνεδρίαν τῆς Ἐπιτροπῆς (20 Ἰουνίου 1930)
προκειμένου του λόγου περι του θέματος τούτου,
μετά πρότασιν του σεβ. Μητροπολίτου Ἀχρίδος ἀπε-
φασίσθη ὑπό τῆς ὀλομελείας ὅπως μή ἀναγραφῆ έν
τῷ καταλόγῳ τῶν ζητημάτων τῆς μελλούσης Προ-
συνόδου τὸ του βουλγαρικοῦ σχίσματος, αλλά διαβιβα-
σθῆ διὰ του Οἴκουμ. Πατριαρχείου «ή ἀπόφασις,
παράκλησις και εὐχή τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς»
προς την Ἐκκλησίαν Ἱεροσολύμων ὅπως αὐτή ἀνα-
λάβῃ την μεσολάβησιν μεταξύ του Οἴκουμ. Πατρι-
αρχείου και τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας προς διευ-
θέτησιν του ζητήματος, ἐπαφιεμένου είς αὐτήν νά
ὀρίσῃ τὰς τυχόν μελλούσας νά συμπράξωσιν είς τὸ
ἔργον τουτο Ἐκκλησίας, ἂν ήθελε κρίνει τουτο χρή-
σιμον. Ἡ ἀπόφασις δ' αὐτή ἔλεγε κατακλειστικῶς,
ὅτι μόνον έν περιπτώσει ἀποτυχίας τῆς μεσολαβή-
σεως ταύτης παρακαλεῖται τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον
ὅπως θέσῃ τὸ ζήτημα του βουλγαρικοῦ σχίσματος
είς τον κατάλογον τῶν θεμάτων τῆς μελλούσης Προ-
συνόδου.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτρο-
πῆς ή Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων ἐπληροφορήθη πάν-
τως ὑπό του έν σὺντῇ ἀντιπροσώπου της, αλλά και ὁ
Οἰκουμ. Πατριάρχης Φώτιος διεβίβασε δι' ἰδίου
γραμματος προς τον τότε Πατριάρχην Ἱεροσολύμων
Δαμιανόν, προτεπιδηλών ὅτι ή Ἐκκλησία ΚΠόλεως
«ἀσμένως ἀποδέχεται την ἀδελφικὴν μεσολάβησιν»
τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἐπιφυλασσομένη νά
δηλώσῃ τους ὅρους «προς διευθέτησιν τῆς λυπηρῆς
ταύτης έν τῷ σώματι τῆς ἁγίας ἡμῶν ὀρθοδόξου
Ἐκκλησίας ἀνωμαλίας, διαπνεομένη ὑπό εὐλικρινοῦς
πάντοτε ἀγάπης ἐκ μέρους ἡμῶν και ὑπό πρόφρονος
και ἐγκαρδίου διαθέσεως προς την ἐκ παντός δυνα-
του τρόπου ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης και τῆς κα-
νονικῆς ἀδελφικῆς σχέσεως», ἵνα, μετά την γνωστο-
ποίησιν τῶν ὄρων τούτων, ή Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων
προβῆ είς τὸ προσῆκον διάβημα παρὰ τοῖς έν Βουλ-
γαρία ἀμοδιόις κύκλοις.

Ο Πατριάρχης Δαμιανὸς ἀπαντῶν είς τὸ γράμμα
τουτο του Οἴκουμ. Πατριαρχου, ἐξετίμησε μὲν κατ'
ἀξίαν την τιμὴν τῆς είς την Ἐκκλησίαν Ἱεροσολύ-
μων ἀναθέσεως τῆς μεσολαβήσεως, ἐξέφραζεν ὅμως
και την γνώμην ὅτι τὸ ἔργον τῆς μεσολαβήσεως, διὰ την
μεγάλην ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας τοπικὴν ἀπόστασιν τῶν
Ἱεροσολύμων, μᾶλλον θά ἐδυσχεραίνετο, διὸ και θά
ἔπρεπε τὸ καθήκον τουτο νά ἀνατεθῆ είς μίαν ή
πλειονας ὁμόρους τῇ βουλγαρικῇ Ἐκκλησίᾳ ὀρθοδό-
ξους Ἐκκλησίας. Πλὴν τούτου ὅμως ὁ Πατριάρχης
Δαμιανὸς ἐδήλου ὅτι και ήδη εἶχε δυσχερανθῆ ή εὐό-
δωσις του ζητήματος «ἐκ τε ἀκριτομυθίων τῶν σχε-
τικῶν συζητήσεων έν τῇ Διορθόδοξῳ Ἐπιτροπῇ και
ἐκ δηλώσεων γενομένων παρ' Ἀρχηγοῦ αὐτοκεφά-

λου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», αἱ ὁποῖαι εἶχον προκαλέσει ἀντιδήλωσιν τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζουσιν ἀπόψεις αὐτῆς «ἀντικρούς ἀντικειμένας πρὸς τὰς ἀπόψεις τῆς καθόλου Ἀγιοτάτης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς δυνατὴ ἐστὶν ἡ κανονικὴ αὐτοῦ διευθέτησις». Διὰ ταῦτα ὁ Πατριάρχης Δαμιανὸς ἐξέφραξε τὴν γνώμην ὅπως προηγηθῶσιν ἀνεπίσημοι συνομιλίας καὶ διαπραγματεύσεις, ἵνα διευκολυνθῇ ὁ καθορισμὸς τοῦ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν δυναμένου νὰ γείνη δεκτοῦ κανονικοῦ τύπου τῆς ὀριστικῆς διευθετήσεως τοῦ ζητήματος. Τὴν πρότασιν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων ἀσμένως ἐδέχθη ἡ Μεγ. Ἐκκλησία, μεθ' ἧς καὶ προσέβη εἰς τὰ κατάλληλα διαβήματα.

Καὶ δὴ πρῶτον μὲν διὰ γράμματος πρὸς τὸν σεβ. Μητροπολίτην Σόφιας (16 Ὀκτ. 1930) ὁ Πατριάρχης Δαμιανὸς, ἀνακοινώσας πρὸς αὐτὸν τὰς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης συνεννοήσεις, παρεκάλει αὐτὸν ὅπως, ἐὰν συμφωνῇ εἰς αὐτὰς ἢ βουλγαρικῆ Ἐκκλησία, ἀποστείλῃ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν προσεχῶν ἑορτῶν «προσκυνητὴν ἀντιπρόσωπον ἀρμοδίως πληρεξουσιοδοτημένον, ἵνα ἀπ' εὐθείας συζητηθῇ τὸ ζήτημα ἐν ὄψῳ τῷ πλάτει αὐτοῦ πρὸς ἐξεύρεσιν καὶ καθορισμὸν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἀποτελεσματικῶς καὶ τελειωτικῶς διευθετηθῆσεται ἡ λυπηρὰ ἀνωμαλία, ἧς ἡ ἄρσις παρὰ πάντων ἀναγνωρίζεται ὡς ἐπιθυμητὴ καὶ ἐπιείγουσα». Ἀναγγείλας δὲ τὸ διάβημα τοῦτο πρὸς τὸν Οἰκον. Πατριάρχην (4 Νοεμβ. 1930), παρεκάλει αὐτὸν ὅπως ἐνεργηθῇ «δι' ὧν οἶδε μέσων» ἵνα γείνη ἀποδεκτὴ ἡ πρότασις τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων παρὰ τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, συνάμα δὲ ἀποσταλῶσιν εἰς αὐτὸν οἱ ὅροι «ὑφ' οὓς φρονεῖ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιοτάτη Ἐκκλησία, ὅτι δυνατόν ἐστι διευθετηθῆναι τὴν προκειμένην ἀνωμαλίαν».

Πράγματι, ἡ Ἐκκλησία Κων)πόλεως δὲν ἐβράδυνε νὰ διαβιβάζῃ τοὺς ζητηθέντας ὅρους. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος διὰ τοῦ διαβιβαστικοῦ αὐτῶν γράμματος πρὸς τὸν πατριάρχην Δαμιανὸν προσεδήλου ὅτι οἱ ὅροι οὗτοι, «ἀποτελοῦντες προδήλως ἐσχάτην κανονικὴν οἰκονομίαν χάριν τοῦ στοχαζομένου ἱεροῦ σκοποῦ, εἰσὶν ἅμα καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην ἐποψὴν ἐλαφροὶ καὶ ἀνώδυνοι». Αἱ κανονικαὶ ὑπερβάσεις τῶν βουλγάρων εἶναι πολλαὶ καὶ ποικίλαι, καὶ ὅμως ἐθεωρήθησαν καὶ ἐνηγογήθησαν ὑπ' αὐτῶν ὡς μηδὲν τὸ ἀντιβιβῆναι ἔχουσαι, ἐνῶ, τοῦλάχιστον μετὰ τὰς ἐπελθούσας ἐν τῷ Αἴμῳ νεωτέρας μεταβολάς, θὰ ἐπρεπε νὰ κατονηθῇ ἡ ἀντικανονικότης τῆς ἐγκαταστάσεως ἰδίας βουλγαρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἔξω τῶν ὁρίων τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους καὶ ἐν αὐτῷ δὴ τῷ κέντρῳ τῆς Ἐκκλησίας Κων)πόλεως. Παρὰ ταῦτα, ἡ τελευταία παρείδε «μακροθύμως τὰ γενόμενα ταῦτα πάντα καὶ, ἀποφεύγουσα τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν, περιορίζεται φιλαδέλφως νῦν εἰς μόνην τὴν γενικὴν ἐκφρασὴν θλίψεως ἐκ μέρους τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἄχρι τοῦδε διακοπὴν τῶν κανονικῶν δεσμῶν καὶ σχέσεων, τοῦθ' ὅπερ βεβαίως ἀνωδύνως καὶ ἄνευ θίξεως καὶ οἰουδήνητος ἄλλου αἰσθήματος δύναται ἵνα ὁμολογηθῇ καὶ λεχθῇ».

Ἐξέφραξε δὲ τὴν πεποιθήσιν ὁ Οἰκον. Πατριάρχης ὅτι τὸ πνεῦμα τῶν σκέψεων καὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας θὰ ἐπιδοκιμασθῇ ἀσφαλῶς καὶ ὁμοθυμαδόν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων καὶ θὰ ἐκτιμηθῇ ποσικόντως ἡ ἀγαθὴ αὐτῆς διάθεσις.

Οἱ περὶ ὧν δ' ὁ λόγος ὅροι τῆς Ἐκκλησίας Κων)πόλεως ἦσαν οἱ ἀκόλουθοι:

α) Ἡ ἐν Σόφια Σύννοδος τῶν βουλγάρων Μητροπολιτῶν, ἐκπροσωποῦσα τὴν γνώμην τῆς καθόλου βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας διὰ γραμμάτων πρὸς τὸν Οἰκον. Πατριάρχην δηλοῖ, ὅτι, θλιβομένη διὰ τὸν χωρισμὸν, ὅστις ὑφίσταται ἐν ταῖς κανονικαῖς σχέσεσι τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κων)πόλεως, καὶ ποθοῦσα τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν, ἐπιθυμεῖ ὅπως ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῶν αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῶν ἔχουσῶν σχέσεις πρὸς τὸν Οἰκον. Πατριάρχην καὶ ἀποκατασταθῇ οὕτως ὁ ἀδελφικὸς δεσμὸς αὐτῆς πρὸς τὸν Οἰκον. Πατριάρχην καὶ πάσας τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας.

β) Ὡς πρὸς τὴν κανονικὴν ἐξάρτησιν τοῦ Κων)πόλεως ἢ ἀλλαγῆς τοῦ κλίματος τοῦ Οἴκου, θρόνου βουλγαρικοῦ κλήρου ἢ τοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρξῃ, ἡμετέρου τοιούτου καὶ τὸ ἀπὸ μέρους ἐκτετέρου αὐτῶν μνημόσυνον τῆς οἰκείας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τηρηθῆσονται αἱ σχετικαὶ κανονικαὶ διατάξεις.

Πλὴν τοῦ σημειώματος τῶν ὅρων τούτων ὁ Οἰκον. Πατριάρχης συνδιεβίβασε τὸ μὲν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν τοῦ βουλγάρου Μητροπολίτου Βιδύνης Νεοφύτου (14 Μαΐου 1930), ὅστις μετὰ τῶν συγχαρητηρίων αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀναρρήσει τοῦ Πατριάρχου Φωτίου ὑπηνίσσετο καὶ «τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ὀρθοδόξων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν»· τὸ δὲ τὸ εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀπατητικῶν αὐτοῦ γράμμα, ἐν ᾧ σὺν ἄλλοις ἐξέφραξε τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀνώμαλος ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις εἰς τὰς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν σχέσεις «εἶνε καὶ πλέον νὰ διευθετηθῇ ἀποκαθισταμένων τῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐνότητος», ὅτι «ἡ διευθετήσις αὕτη δὲν προϋποτίθησιν οὐδὲ ἀπαιτεῖ θυσίας, ἀλλὰ μόνον εὐγενὲς θάρρος καὶ εὐλαβικὴν παρησίαν ἀπὸ μέρους ὑμῶν πρὸς ὁμολογίαν ἐνὸς ἱστορικοῦ γεγονότος, χάριν τῆς κανονικῆς τάξεως καὶ τῆς διὰ τὸν κανονικὸν τρόπον ἐξομαλύνσεως», καὶ ὅτι ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία διηκολύνειν ἄχρι τοῦδε τὰ πρόγματα «διὰ τῆς μέχρι τοῦ ἐσχάτου ὁρίου προβαίνουσης παραχωρήσεως ἐν τῷ πλασίῳ τῶν ἱερῶν κανονικῶν ἀπατητήσεων», τούτου δ' ἕνεκα «οὐδεμία εἶναι δυνατὴ νὰ διατυπωθῇ περὶ αὐτῆς βία αἰτίας, ὅτι ἡ διαφορά ἢ ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν κατάπανσιν τῆς λυπηρᾶς διαστάσεως».

Μετὰ τὸν ἐν τῷ μετὰ ἐπιστολῆν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Δαμιανοῦ, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ θρόνου Μητροπολίτης Πτολεμαῖδος Κελαδίων συνεχίσας τὰς συνεννοήσεις ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Οἰκον. Πατριάρχην (23 Φεβρ. 1932) ἐνθεν μετὰ γράμμα τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

δου Μητροπολίτου Βιδύνης Νεοφύτου περί προθύμου αποδοχῆς τῆς προσκλήσεως πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν κανονικῶν σχέσεων, ἐνθὲν δ' ἀπαντητικὴν δήλωσιν τῆς ἱεροσολιμιτικῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἀναμένεται εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν πρὸς τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς (τοῦ 1931) πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰ περαιτέρω. Συγχρόνως δὲ παρεκαλεῖτο ὁ Οἶκουμ. Πατριάρχης ὅπως γνωρίσῃ εἰς τὸν Τοποτηρητὴν «ἐκτενέστερον τὴν γνώμην τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κων)πόλεως ὅσον ἀφορᾷ τὸν β' ὅρον τῆς ἄρσεως τοῦ σχίσματος, καὶ δὴ τὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τοῦ ἐν Κων)πόλει βουλγαρικοῦ κλήρου, προβλεπομένου ὅτι ἐν ταῖς συζητήσεσιν μετὰ τοῦ ἐλπιζομένου ἀποσταλῆναι ἀντιπροσώπου τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας τὸ ἄρθρον τοῦτο προκαλέσει τὴν μερίζονα ἐπιπέδησιν».

Ὁ ἐν λόγῳ ἀντιπρόσωπος τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἀφίκετο, πράγματι, εἰς Ἱεροσόλυμα (κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1932), καθ' ἃ ἔγραφεν ὁ Τοποτηρητῆς Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Οἶκουμ. Πατριάρχην (25 Ἰουνίου 1933), ἦτο δ' οὗτος ὁ Ἐπίσκοπος Στοιβίων Βόρις, κομιστῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς βουλγαρικῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπ. Βιδύνης Νεοφύτου, δι' ἧς, σὺν ἄλλοις, παρεκαλεῖτο ὁ Τοποτηρητὴς νὰ παράσῃ εἰς τὸν ἀπεσταλμένον πᾶσαν ἀρωγὴν, «ὅπως δοθῇ ὀρθὴ καὶ ὑγιὴς ἀρχὴ διὰ τὴν συντέλεσιν τοῦ μεγάλου θείου ἔργου, δι' ὅπερ ἔρχεται οὗτος εἰς τὴν Ἁγίαν ὑμῶν Πόλιν πλήρης πίστεως καὶ ἐλπίδος».

Διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν μετὰ τοῦ βουλγάρου Ἐπισκόπου διαπραγματεύσεων ἡ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ὥρισεν ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ Ἀρχιεπ. Ἰορδάνου Τιμοθέου, τοῦ Ἀρχιεπισκοπάρχου Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου καὶ τοῦ Ἀρχιμ. Καλλίστου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Τοποτηρητοῦ, ἤρξαντο δ' ἀπὸ τῆς 22 Ἀπριλίου αἱ συζητήσεις, καθ' ἃς ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς βουλγαρικῆς Συνόδου ὑπέβαλεν ἀντιπροτάσεις ἐκ 12 ἄρθρων, μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῶν δὲ ἀνταλλαγὴν γνώμων ἐπῆλθε συνεννόησις τῶν δύο μερῶν διατυπωθεῖσα ἐν συμφωνίᾳ ἐξ ἑννέα ἄρθρων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν Α'—Δ' συμπίπτουσι πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ Οἶκουμ. Πατριαρχείου, τὰ δὲ λοιπὰ ἔχουν ὡς ἐξῆς: Ε'—Ἰνα τηρηθῶσιν αἱ σχετικαὶ κανονικαὶ διατάξεις ὡς πρὸς τὸ μνημόσυνον καὶ τὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ Οἶκουμ. θρόνου τοῦ ἐν Κων)πόλει ἢ ἀλλαχοῦ τοῦ Οἶκουμ. θρόνου βουλγαρικοῦ κλήρου. Ὁ Προϊστάμενος τοῦ ἐν Κων)πόλει βουλγαρικοῦ κλήρου διοριζόμενος ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς Συνόδου, τῇ ἐγκρίσει καὶ εὐλογίᾳ τοῦ Οἶκουμ. Πατριαρχου, θὰ ἔχη τὴν μέριμναν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν ὀρθοδόξων βουλγάρων ἐν Τουρκίᾳ.

Στ'—Ἰνα αἱ αὐταὶ κανονικαὶ διατάξεις τηρηθῶσιν ἀμοιβαίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν θέσιν τοῦ ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρξῃ, ἐλληνικοῦ κλήρου.

Ζ'—Ἰνα ὁ Οἶκουμ. Πατριάρχης προσκαλέσῃ τὴν ἀγιωτάτην βουλγαρικὴν Σύνοδον ὅπως ἀποστείλῃ ἀντιπροσώπους αὐτῆς εἰς τὴν ἐν τῷ Ὁρει Ἀθωνι συγκροτηθεῖσαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκο-

στῆς, κατὰ τὸ ὁδεῦον ἔτος, Προσύνοδον, οἵτινες θὰ παρίστανται ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν αὐτῆς μετὰ πλήρων δικαιωμάτων ὡς καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Η'—Ἰνα οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἶκουμ. Πατριαρχείου καὶ τῆς ὀρθοδόξου βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐν Ἀθῶν προσεχεῖ Προσυνόδῳ καθορίσωσι δευτερευούσης σημασίας λεπτομερείας, ἀπαραίτους διὰ τὰς ἁρμονικὰς κανονικὰς σχέσεις μετὰξὺ ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Θ'—Ἰνα οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Οἶκουμ. Πατριαρχου καὶ τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν προσεχῆ Προσύνοδον, εἰς ἐπισηφράγισιν τῆς ἀποκατασταθεῖσης ἐνότητος μετὰξὺ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τελέσωσιν ὁμοῦ ἐν Ἀθῶνι πανηγυρικὴν λειτουργίαν καὶ μετ' αὐτὴν μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν προαναπαυσάμενων Πατριαρχῶν τῆς Ἐκκλησίας Κων)πόλεως καὶ τῶν Ἐξάρχων καὶ ἀρχιερέων τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἀπὸ τῶν λυπηρῶν ἀνωμαλιῶν ἀχθὸν σήμερον, εἶτα δὲ τελέσωσι δοξολογίαν ὑπὲρ τοῦ Παναγιωτάτου Οἶκουμηνικοῦ Πατριαρχου Φωτίου Β' καὶ παντὸς τοῦ κλήρου τοῦ Οἶκουμ. Πατριαρχείου, ὡς καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς.

Ὁ Οἶκουμ. Πατριάρχης, λαβὼν γνώσιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου τῶν διεξαχθεισῶν ἐν Ἱεροσολύμοις διαπραγματεύσεων, διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν τῶν Ἱεροσολύμων, ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ διὰ τῆς ἐν λόγῳ συμφωνίας ἀναπτέρωσιν τῶν ἐλπίδων «περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς αἰσίας καὶ ταχείας τοῦ λυπηροῦ μεσοτοίχου ἄρσεως», διεβίβασε δὲ καὶ σημείωμα τῶν ὄρων τοῦ Οἶκουμ. Πατριαρχείου «πρὸς τὴν τελικὴν καὶ ὀριστικὴν συνεννόησιν», οἵτινες συμφωνοῦσι πρὸς τὰ συμπεφωνημένα, «πλὴν ἐνὸς σημείου, ἐν ᾧ κατ' ἀνάγκην ἐπληρέθη ὑφ' ἡμῶν συμφωνότερα πρὸς τὴν κανονικὴν τάξιν καὶ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τροποποιήσῃς», πρὸς ἀνακοίνωσιν εἰς τὴν ἐν Σόφίᾳ βουλγαρικὴν ἐκκλησιακὴν ἀρχὴν. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σημεῖον, περιλαμβανόμενον ἐν τοῖς ὅροις Ε' καὶ Στ', ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ε') Ἰνα εἰς τὴν ἐν Κων)πόλει βουλγαρικὴν κοινότητα, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην τοιαύτην ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς τουρκικῆς Δημοκρατίας εὐρισκομένην, μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν κανονικῶν σχέσεων μετὰ τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῆς παρουσίας συμφωνίας, καὶ τὴν ἀποχώρησιν τῶν βουλγαρικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἐκ Κων)πόλεως, χορηγηθῇ ἐσωτερικὴ ἐκκλησιαστικὴ αὐτοδιοίκησις, ἐν τῷ πλαισίῳ πάντοτε τῶν ἱερῶν κανόνων, τῶν βουλγαρικῶν κοινοτήτων δυναμένων νὰ ὑποδεικνύωσι τῷ Οἶκουμ. Πατριάρχῃ τὸν ἐφημερικόν αὐτῶν κλῆρον πρὸς ἔγκρισιν διὰ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, οἱ ὑποδεικνύομενοι πρὸς τοῦτο κέκτηνται τῇ σχετικῇ κανονικῇ προσόντᾳ. Τὰ ἀνωτέρω θὰ ἰσχύωσι καὶ διὰ τὰς ἐν Βουλγαρίᾳ ἐλληνικὰς κοινότητας καὶ τὸν κλῆρον

αὐτῶν, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρξωσι τοιαῦτα.

Στ') "Ἴνα εἰς ἐπισφράγισιν τῆς ἀποκατασταθείσης ἐνότητος τελεσθῆ ἔν τῳ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναφῷ ἐπὶ τούτῳ πατριαρχική καὶ συνοδική λειτουργία, συμμετεχόντων εἰς αὐτήν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐρχομένων εἰς Κων)πολιν ἀντιπροσώπων τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων, τῶν ἀπὸ τῆς λυπηρᾶς διαστάσεως μέχρι σήμερον.

Ὁ πρῶτος ἐκ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ Ἐκκλησίας λαβὼν τοὺς ὄρους τούτους παρὰ τοῦ Τοποτηρητοῦ, διὰ γράμματος πρὸς αὐτὸν (31 Δεκ. 1934) ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ βουλγαρική Ἱ. Σύνοδος μελετήσασα θὰ καθυποβάλλῃ αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν ἐπισταμένην μελέτην τῆς συνόδου τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχιερέων, ἐξέφρασε δὲ τὴν χαρὰν του ὅτι «τὸ ἀνελημμένον ἔργον προοδεύει καὶ θὰ δυνηθῆ νὰ κατευδωθῆ εἰς θεάρεστον τέλος» καὶ ὁ Οἰκουμ. δὲ Πατριάρχης, ἐξ ἄλλου, ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του «ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ τῶν πραγμάτων πορείᾳ», καθ' ὅσον μάλιστα καὶ «ἐκ πληροφοριῶν ἄλλοθεν ἐρχομένων» ἐγνώσθη ὅτι «οἱ ὄροι ἐκρίθησαν ἐν Σόφίᾳ ἀποδεκτοί».

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὅτε πρὸς γενικὴν ἐκπληξιν εἰς τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἐλαμβάνετο γράμμα τοῦ διαδεχθέντος τὸν ἐν τῳ μεταξὺ παραιτηθέντα τοποτηρητὴν τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων νέου Τοποτηρητοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μαδάβων Μελίτωνος, δι, καθ' ἃ ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀντιπροέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας προκύπτει, ἡ συνέντευξις τῶν ἱεραρχῶν τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἀναβάλλει τὴν λύσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος. Διότι διὰ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστολῆς τοῦ Μητροπολίτου Βιδύνης Νεοφύτου ἠγγέλλετο πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν, ὅτι «ἐν τῇ κατὰ Δεκέμβριον (1934) συνελεύσει τῶν ἱεραρχῶν τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας τὸ ζήτημα τοῦτο συνεζητήθη μετὰ τῆς προσηκούσης σοβαρότητος· ἀλλ' ἔνεκα τῆς γενικῆς καταστάσεως ἐν ἣ εὐρίσκονται ἀμφοτέραι αἱ κερωρισμένα Ἐκκλησία καὶ τῆς ἐπελθούσης ζυμώσεως (transformation)* τῶν δυνάμεων, εἰς ἣν ἀσχολοῦνται αἱ αἰ, ἡ συνέλευσις τῆς Ἱεραρχίας ἐπέσθη ὅτι αἱ περιστάσεις οὐδόλως εἰσὶν εὐνοϊκαὶ πρὸς τελείαν λύσιν τοῦ ζητήματος κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμὴν». Οὕτω ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἀπεφάσισε νὰ ἀναμείνῃ εὐνοϊκώτερας συνθήκας πρὸς ἡρεμὸν λύσιν τοῦ ἐν λόγω ζητήματος.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία φάσις τοῦ ζητήματος τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος.

* Οὕτως ἔχει ἐν τῳ κειμένῳ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΑΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΕΝ Τῳ ΑΡΧΕΙῳ
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΙΜΩΛΟΥ

Ὁ πτυχιούχος τῆς Θεολογίας κ. Ἰωάννης Σπ. Ῥάμπος, διευθυντὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁργανοτροφείου Βουλγαγμένης, ἀνεχείρισε πρὸ τίνος εἰς ἐμὲ πρὸς μελέτην πεντήκοντα καὶ μίαν ἐγκυκλίους καὶ

ἐγγράφα, προερχόμενα ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου Κιμώλου αἰδ. Σπυρίδωνος Ῥάμπου, πατρός του.

Αἱ ἐγκυκλίαι αὗται καὶ τὰ ἐγγράφα, φέροντα διαφόρους χρονολογίας ἀπὸ τοῦ 1834—1840, ἀποστέλλονται ὡς τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Μήλου Καλλινίκου πρὸς τὸν ἐπισκοπικὸν ἐπίτροπον Κιμώλου. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχουσι πολλαὶ ἐγκυκλίαι καὶ ἐγγράφα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος σταλείσαι πρὸς τὸν Μήλου Καλλινίκου, ὅστις κρατῶν ἐν τῳ ἀρχεῖῳ αὐτοῦ τὰ πρωτόγραφα ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐπισκοπικὸν ἀπὸ ἐπιτρόπον Κιμώλου ἀντίγραφα, φέροντα τὴν σφραγίδα τῆς ἐπισκοπῆς Μήλου καὶ ἰδιόγραφον τὴν ὑπογραφήν αὐτοῦ «Ὁ Μήλου Καλλινίκος». Τῶν ἐγκυκλίων τούτων καὶ ἐγγράφων πολλὰ ἔχουσι ἤδη τόποις ἐκδοθῆ, ἐκ δὲ τῶν ἀνεκδότων ἐκδίδω κατωτέρω τινὰ διασαφηνίζοντα τὴν ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ δὴ τῆς ἐπισκοπῆς Μήλου.

Κ. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ

Ἄρ. Πρ. 1474

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος

Διακπ. 795

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου

Πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν

Ἐν Ναυπλίᾳ τῆ

Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ

27 Ἰουλίου 1834

Ἐπισκόπους.

Ἐπειδὴ διὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἀμανόνιστον τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων διαμένει ἀνοικτὴ ἡ περὶ τὰς κατασχέσεις ὁδὸς καὶ ἡ ἐξακρίβωσις αὐτῶν καταντᾷ ἀδύνατος, εὐλόγον ἐκρίθη ἡ κωνοσιθῶσις εἰς τὸ ἐξῆς ὅλα τοῦ κλήρου τὰ δικαιώματα διὰ νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ πανταχοῦ καὶ νὰ γνωρίζωσι αὐτὰ καὶ οἱ δίδοντες καὶ οἱ λαμβάνοντες εἰς ἀποφυγὴν τῶν καταχρήσεων καὶ κατακρίσεων.

Ὅθεν προσκαλεῖσθε νὰ πέμψητε πρὸς τὴν σύνοδον ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς σήμερον λεπτομερῆ περιγραφὴν ὅλων ἐν γένει τῶν νενομισμένων δικαιωμάτων τῶν τε ἐπισκόπων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, (διότι ταῦτα δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ πανταχοῦ καὶ διαφέρουσι καὶ κατὰ τὸ ποσὸν καὶ κατὰ τὸ ποιὸν εἰς ἐκάστην σχεδὸν ἐπισκοπήν) διὰ νὰ ὀδηγηθῆ ἡ Σύνοδος ἐκ τῶν κατὰ τόπους συνηθειῶν εἰς σύνταξιν ἐνὸς καθολικοῦ κανονισμοῦ.

Δὲν ἀμυριβάλλει ἡ Σύνοδος ὅτι θέλετε σπεύσει νὰ πράξητε κατὰ τὴν πρόσκλησιν ἐντὸς τῆς προθεσμίας καὶ καθ' ὅλην τὴν ἀλήθειαν.

1. Ἄξιον σημειώσεως καὶ τονισμοῦ εἶναι ἐνταῦθα ἡ ἰδιόγραφουσα προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια, μετ' ἧς ἔχει καταταχθῆ καὶ φυλάσσεται ὑπὸ τοῦ αἰδ. Σπυρ. Ῥάμπου τὸ ἀρχεῖον τῆς Κιμώλου.

2. Διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 20 Νοεμβρίου 1833 (Ἐφ. Κυβ. ἀρ. 38 σ. 285) διχερήθησαν αἱ ἐν Ἑλλάδι ἐπισκοπαὶ εἰς 10 μονίμους καὶ 40 προσωρινὰς, διὰ δὲ τοῦ διατάγματος τοῦ ἐκδοθέντος τὴν ἀπομνην ἐποποιετήθησαν εἰς τὰς προσωρινὰς Ἱεράς διαφόροι ἐπισκοποὶ καὶ μητροπολίται, ἐν οἷς καὶ ὁ μητροπολίτης Σίφνου Καλλινίκος εἰς τὴν ἐπισκοπήν Μήλου. Περὶ τοῦ ἡμετέρου Καλλινίκου προβλ. 1814 Η. Ζερλέντη Ἱστορικαὶ ἐρευνᾶι περὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου» τομ. Α σ. 147 ἔ. ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Καλλινίκος μητροπολίτης Σίφνου καὶ Μήλου». Προβλ. ἐπι. Ἰωάννου Ῥάμπου Κιμωλιακά σ. 24 καὶ ἄλλαχοῦ.

Ταῦτα κατ' ἐγκρίσιν τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Β. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ἀπὸ 19 Ἰουλίου καὶ ὑπ' ἀρ. 4476.

- Τὰ μέλη
- Ὁ Κορινθίας Κύριλλος Πρόεδρος
- Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος
- Ὁ Θήρας Ζαχαρίας
- Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος
- Ὁ Μεσσηνίας Ἰωσήφ

(Τ. Θ.)

Ὁ Γραμματεὺς
Θ. Φαρμακίδης

Ἐπὶ ἀπαρτίλλαιον τῷ πρωτοτύπῳ.

- Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
- Θ. Φαρμακίδης

Περὶ κανονισμοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων.

Διὰ τὸ ἀκριβές τῆς ἀντιγραφῆς

Ἐν Σίφνῳ τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1934

Ὁ Μῆλου Καλλίνικος.

Ἡ ἀπάντησις τῶν ἐφημερίων τῆς νήσου Κιμώλου ἔχει ὡς ἀκολούθως ἐν σχεδίῳ.

Σχῆμα τῆς Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολ. Ἀγίου Μήλου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1476 ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ καταγραφῆς τῶν νενομισμένων κληρικῶν δικαιωμάτων ἰδοὺ κατεγράψαμεν οἱ ὑπογεγραμμένοι ἱερεῖς ἐφημέριοι τῆς Ν. ταύτης τὰ ὅποια ἀπολαμβάνομεν νενομισμένα καὶ τυχερὰ δικαιώματα καὶ ἐπὶ τούτῳ σῶς ἐπισυνάπτομεν καὶ ἐσώκλειστον καταγραφὴν καὶ ὑποσημειοῦμεθα μὲ τὸ προσήκον σέβας.

Ἐν Κιμῶλῳ τῆ... 1834.

Ἐπειθέστατοι
Οἱ ἱερεῖς κιμώλου
Ἀντώνιος Σάρδης καὶ οἰκονόμος

Σημῆνα.

Καταγραφή τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὅποια ἀπ λαύουσιν οἱ κατὰ τὴν Νῆσον Κίμωλον ἐφημερεύοντες ἱερεῖς.

Νενομισμένα

Ἐκαστος τῶν κατοίκων κατὰ παλαιὰν ἐπικρατήσαν συνήθειαν προσφέρει κατὰ Κυριακὴν ἓνα κρίθινον ἢ σίτινον ἄρτον, ἀλλὰ καὶ οὗτος παρὰ πολλῶν δὲν προσφέρεται ἢ καὶ δις τοῦ μηνός.

Διὰ τὴν λειτουργίαν λαμβάνει ἕκαστος ἱερεὺς ἀπὸ λ. 10—15.

Διὰ τὸν ἁγιασμόν λ. 5

Διὰ τὸν ἁγιασμόν, τὸν ὁποῖον ἐπιτελοῦμεν τὴν παραμονὴν τῶν Φώτων περιφερόμενοι εἰς τὰς οἰκίας ἀνὰ 1 λεπτόν πᾶσα οἰκογένεια.

Μικρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὸν ὁποῖον προσφέρει ἕκαστον μέλος τῆς οἰκογενείας ἀπὸ λ. 2—5—10. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶναι ὑπόχρεως ὁ ἱερεὺς νὰ δώσῃ εἰς ὅλους τοὺς παρευρισκομένους εἰς τὴν ἐκκλησίαν του κηρία μέχρι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βρέφος.

1. Ἐλλείπει ἡ ἡμερομηνία καὶ τὰ τρία ὀνόματα τῶν ἱερέων, ὅτινα δύνανται τις νὰ συμπληρώσῃ ἐκ τῶν κατωτέρω ἀπογραφῶν.

Εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν νεκρῶν ἀνὰ 5—15 λεπτά ἕκαστος τῶν ἱερέων.

Σαββατισμός¹

Εὐχέλαιον

Βάπτισις

Τυχερὰ

Στεφανώματα ἀναλόγως μ' ἕσα ἠθέλον προσφέρει οἱ παρευρεθέντες.

Εἰς λείψανον ἐκτὸς τῆς ἐνορίας

Ἐν Κιμῶλῳ τῆ... 1834.

Ἐπειθέστατοι

Οἱ ἱερεῖς τῆς Κιμώλου

Ἀντώνιος Σάρδης καὶ οἰκονόμος

Ἀντώνιος Σάρδης πρῶτον οἰκονόμος

Ἀντώνιος Λογοθέτης καὶ σακελλαριος

Ἰωσήφ Κυπριανός.

Ἐτήσιον εἰσοδήμια τῶν ἱερέων τῆς νήσου Μήλου

Ἄπὸ ἑκάστην οἰκογένειαν ἓνα κοιλὸν κριθῆς (ἀλλὰ αἱ περισσώτεροι ἀποφεύγουν τὴν ἀπόδοσιν λόγῳ πενίας καὶ προσφάσεως).

Ἄπὸ τὴν Βάπτισιν

Ἄπὸ τὸ στεφάνωμα.

Ἄπὸ τὸν ἐνταφιασμόν λεπτά 40

Ἄπὸ εὐχέλαιον λεπτά 40

Ἄπὸ ἁγιασμοὺς

Ἄπὸ λειτουργίαν

Σιγαντάρι καὶ Σαββατιάτικον χρονιάτικον τοῦ τελευτήσαντος δρ. 10.

Ἄπὸ φιλοδοξίας δις τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Θεοφανείων

Καὶ τὰ λοιπὰ εἰσοδήματά μας

Στέργιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος

Γρηγόριος ἱερομόναχος ἱερεὺς

Νικόδημος ἱερομόναχος

Δημήτριος ἱερεὺς.

Αρ. 355

256

Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος

Ὁ

Ἐν Κιμῶλῳ

τῆν 8 Μαΐου

1838

Κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Μήλου Μητροπολίτης.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς παροικοῦντας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μήλου εὐλογημένους χριστιανοὺς.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἠδδόκησε νὰ διατάξῃ διὰ τοῦ ἀπὸ 3)15 τοῦ παρελθόντος, χαρμοσύνου καὶ Σωτηρίου ἡμέρας τῆς λαμπροφόρου ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Βασιλείου ἀνέγερσιν ἱεροῦ ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος πρὸς αἰώνιαν μνήμην τῆς θαυματουργοῦ ἀντιλήψεως τῆς θείας προνοίας, τῆς ουσαιμένης τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἀπὸ δεινῶν καὶ κινδύνων καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μεταγενεστέρων εἰς τὴν θείαν πίστιν, δι' ἧς οἱ προπάτορες αὐτῶν ἀνεκτήσαντο τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου μνημείου τῆς εθνικῆς λαμπρότητος ἀναγκαῖοι βεβαίως δαπάνη ἱκανὴ καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁ τρισέβαστος Βασιλεὺς εἴρησε-

1. Λεῖπει τὸ ποσόν, ὡς καὶ κατωτέρω, ὡς καὶ ἡ ἡμερομηνία.

2. Εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο λείπει ἡ χρονολογία καὶ τὰ προσά διὰ τινος ἱεροπραξίας.

στήθη ὄχι μόνον νὰ διατάξῃ, ὥστε νὰ γείνη προαι-
ρετική συνεισφορά καθ' ὅλον τὸ Κράτος, ἀλλὰ καὶ
ὑπεσχέθη νὰ συνεισφέρει καὶ ἡ Α. Μ. ἀνίλογον πο-
σότητα ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου ταμείου της.

Καὶ ἔνδοξον διὰ τὸν Ἕλληνα καὶ θεοσεβὲς διὰ
πάντα χριστιανὸν εἶναι νὰ συνδράμῃ εὐχαρίστως τὸ
κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ἱεροῦ τούτου
ναοῦ, ὅστις εἶναι ἔθνηκον τῷ ὄντι μνημεῖον, ἐκφο-
ρῶν τὴν πρὸς τὸν Ὑψίστον εὐγνωμοσύνην τοῦ ἑλ-
ληνικοῦ ἔθνους.

Αἱ κατὰ τὴν ἐπικοίτησιν διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἔνου-
ξαν ἤδη βιβλία της περὶ ἐς ὃ λόγος συνδρομῆς, εἰς
τὰ ὅποια πᾶς ὁ συνεισφέρων εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ τού-
του σημαντικοῦ μνημεῖου θέλει σημειῶσαι ἰδιοχεί-
ρως τὸ ὄνομα τὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς προσφορῆς, τὴν
ὅποιαν εὐαρεσθεῖται νὰ κίμῃ. τὰ δὲ ὀνόματα τῶν
συνεισφερόντων καὶ τὸ ποσὸν τῆς προσφορῆς ἐνὸς
ἐκάστου αὐτῶν διετάχθη νὰ δημοσιευθῶσι διὰ τῆς
Β. ἐφημερίδας. Ἐκτὸς τούτου αὐτὰ ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα τῶν συνδρομητῶν θέλουν καταγραφῆ εἰς ἰδι-
αίτερον βιβλίον, τὸ ὅποιον θέλει φυλάττεσθαι ἐν τῷ
περὶ οὗ ὁ λόγος ἱερῷ Ναῷ πρὸς αἰώνιαν μνήμην
των.

Τὴν Β. ταύτην ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἡ κατὰ
τὴν ἐπαρχίαν βασιλικὴ διοίκησις ἐκοινοποίησε δι' ἐγ-
κυκλίων διαταγῶν καὶ προκηρῦξεων της, γνωστο-
ποιοῦντες καὶ ἡμεῖς πρὸς πάντας ὑμᾶς κατὰ συνέ-
πειαν ἐγκυκλίου διαταγῆς τῆς ἱερᾶς Συνόδου παραι-
νοῦμεν καὶ προτρέπομεν πάντας ὑμᾶς ἱερεῖς τε καὶ
λαϊκοὺς, πλουσίους καὶ πένητας, τέκνα ἡμῶν ἐν
Χριστῷ ἀγαπητά, νὰ προθυμοποιηθῆτε ὥστε νὰ συνει-
σφέρῃ ἕκαστος γενναίως τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὸν
θεῖον καὶ ἱερὸν σκοπὸν τούτον, τὴν ἀνάγκην λέγω
τοῦ σημαντικοῦ μνημεῖου τῆς ἑλληνικῆς δόξης καὶ
χριστιανικῆς θεοσεβείας.

Ἐπιτομὴ τοῦ λόγου
Ὁ Μῆλου Καλλίνικος

Ἄρ. Πρ. 384
Δ. 286

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ὁ

Ἐν Στεφῶν
τῆν 29 Μαΐου
1839

κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Μήλου μητρο-
πολίτης.
Πρὸς τοὺς κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπισκοπι-
κὸς ἐπιτρόπους.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος δι' ἀλληπαλλήλων διαταγῶν της
μᾶς προσκαλεῖ νὰ προτρέψωμεν τὸν ὑπὸ τὴν διεύ-
θυνσίν μας ἱερὸν κλῆρον, ἐπιθυμοῦσα νὰ δείξῃ τὸν
ζῆλον καὶ προθυμίαν του εἰς τὸ ἀγαθοεργὸν ἔργον
τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου σκοπὸν ἔχοντας
κυρίως τὴν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἔθνους καθὼς
καὶ ἄλλοτε αὐτὸς πρῶτος ἔδωκε καθ' ὅλας τὰς περι-
στάσεις τὸ παράδειγμα καὶ ἔδειξεν ἀμίμητον ζῆλον
εἰς φωτισμὸν καὶ ἀναγέννησιν ὀλοκλήρου τοῦ ἔ-
θνους.

Κατὰ συνέπειαν ὅθεν τῶν εἰρημένων διαταγῶν
της σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ προτρέψητε καὶ ἑαυτοὺς
καὶ τὸν ἱερὸν κλῆρον εἰς τὸ νὰ συνδράμωσιν καθ' ἴ-
κανότητα ἕξει δύναμιν καὶ προαίρεσιν εἰς τὴν ἀνάγκη-
σιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος καταστήματος τοῦ Πανεπι-
στημίου. Πεισμένοι ὅτι δὲν θέλετε δεῖξαι ὀλιγό-

τερον ζῆλον καὶ προθυμίαν πρὸς τὸν ἀγαθὸν τούτον
σκοπὸν καὶ τόσον περισσώτερον καθ' ὅσον τὸ πρᾶ-
γμα κρίνεται θεοφιλὲς καὶ θεάοιστον. Τὰς δὲ συν-
δρομὰς ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν καὶ κληρικοῦ θέλετε δε-
χθῆναι καὶ ἀποστείλει πρὸς ἡμᾶς ἐν τάχει διὰ νὰ ἐνε-
ργήσωμεν ὡς διατασσόμεθα.

Ὁ Μῆλου Καλλίνικος

Ἄρ. Πρ. 385
Ἄρ. Δεφ. 365

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ὁ

Ἐν Στεφῶν
τῆν 9 Ἰουλίου
1838

κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Μήλου Μητρο-
πολίτης.
Πρὸς τὸν κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς
ἐπισκοπῆς ἱερὸν κλῆρον.

Κατὰ συνέπειαν τῆς ἐπ' ἀρ. 3762—3777 ἐγκυ-
κλίου τῆς ἱερᾶς τοῦ Βασιλείου Συνόδου ἐκδοθείσης
δυνάμει Β. διατάγματος ἀπὸ 13125 Ἰουλίου τ. ἔ. καὶ
ἐπ' ἀρ. 1486 γνωστοποιούμεν ὅτι ἡ Α. Μ. ἠδδό-
κησε νὰ διορισθῶσι καθ' ὄλην τὴν ἐπικοίτησιν ἱε-
ροκλήρικες, τὸ χρέος τῶν ὁποίων εἶναι νὰ κηρύττωσι
τὸν θεῖον λόγον, καθ' ὅς ἔλαβον παρὰ τῆς Συνόδου
ὁδηγίας.

Ἐνῶ σᾶς γνωστοποιούμεν τὸν διορισμὸν τούτων,
σᾶς προτρέπομεν νὰ δέχεσθε αὐτοὺς εὐμενῶς παρό-
χοντες εἰς αὐτοὺς τὴν δυνατὴν περιποίησιν καὶ ἀ-
κροαζόμενοι προσεκτικῶς τὸν κηρυττόμενον τοῦ
Θεοῦ λόγον.

Τὰ ὀνόματα δὲ τῶν ἱεροκλήρικων καὶ τὰ μέρη εἰς
ἃ διορίζονται εἰσι ταῦτα.

Ὁ πρωτοσύγγελος Ἰωάννης Δ. Βυζάντιος καὶ ὁ ἱερομό-
ναχος Δανιὴλ Γεωργόπουλος εἰς Πελοπόννησον.

Ὁ ἱερομόναχος Καλλίνικος Καστόρχης καὶ ὁ ἱεροδιά-
κονος Ἰάσων εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα.

Εἰς δὲ τὸ Αἰγαίον πέλαγος μόνος ὁ ἐκ τῆς κατὰ τὴν
Πάρον Σκήτην ἱερομόναχος Ἥλιος.

Ὁ Μῆλου Καλλίνικος

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ὁ

Ἄρ. 406

Ἐν Στεφῶν τῆν
1 Σεπτεμβρίου 1819

κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Μήλου Μητρο-
πολίτης.
Πρὸς τὸν ἐπισκοπικὸν ἐπίτροπον Κι-
μῶλον.

Σᾶς ἐπισυνάπτωμεν ἐσωκλειστώως ἀντίγραφον δια-
ταγῆν τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐπ' ἀριθμῶν 8267 ἐγκυ-
κλίου τῆς αὐτῆς περὶ τῆς μυστικῆς ἐταιρείας, ἣτις ἀ-
νεκαλύφθη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ.

Ὁ Μῆλου Καλλίνικος

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς
Ἑλλάδος.

Ἄρ. Πρ. 8267

Πρὸς τὸν κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπι-
κοίτησιν ἱερὸν κλῆρον καὶ ἅπαντας
τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χρι-
στιανούς.

Μυστικὴ τι ἐταιρεία ἀνεκαλύφθη κατ' αὐτὰς ἐντὸς
τῆς πρωτεύουσας, ἣτις ὑπὸ τὸ πρόσχημα δῆθεν τῆς
στεροφώσεως τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας
σκοπὸν φαινόμενον εἶχε νὰ ὑποκινήσῃ εἰς τὴν Ἠπει-
ρον, Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν ἐπανάστασιν.

Ἡ βασιλικὴ κυβερνήσις ἔλαβεν ἤδη τὰ ἀπαιτού-

μενι μέτρα διὰ τὰ καταστρέφει τὰ ἡλέθρια σχέδια αὐτῆς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ εἰρημένη ἔταιρεία ἔχουσα ὡς σύνθημα τὴν θρησκείαν δύναται ν' ἀποπλανήσῃ τινὰς ἐκ τῶν ἀπλοστερόων, ἡ σύνοδος προλαμβάνουσα πῦσαν ἐξ αὐτῆς ἐπήρσειαν κατὰ τῶν πιστῶν ἐπηκόων τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος προτρέπει πάντας ὑμᾶς ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς ἵνα εἴτε προσέχοντες ἀπαξάκωντες ἀπὸ τῆς ἔταιρείας αὐτῆς ἀποστρέφοντες τοὺς ἀπὸ τῆς αὐτῆς, καὶ ἀπομακρυνόμενοι ἀπ' αὐτῶν καὶ καταττόμενοι ἀπὸ τὰς ἐνέδρας τοιοῦτων λαοπλάνων εἴ τις μόρφωσιν εὐσεβείας ἔχοντες, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρημένοι, ἠβουλήθησαν κεκρυμμένοι ὑπὸ τὴν σκίδα τῆς θρησκείας νὰ ἐκτοξεύουσι τὰ φαρμακρῶν αὐτῶν βέλη διὰ τὰ κάμωσι διὰ τὴν ἰδιοτέλειαν αὐτῶν ἄσους δυνηθῶσι προσηλύτους εἰς τοὺς καταχθονίους καὶ ἐθνοβλαβεῖς σκοπούς τῶν.

Ταῦτα συμβουλεύει πρὸς ἡμᾶς ἡ Σύνοδος καὶ ὡς τέκνα γνήσια τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ πιστοὶ ὑπήκοοι τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος προσέξατε ἀπὸ τοὺς ἐθνοβλαβεῖς τούτους ὀλετήρας καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπατηλοὺς αὐτῶν λόγους, τὰς ὑποκινήσεις καὶ προτροπὰς αὐτῶν, διότι κατ' ἀφευδέστατον Κυριακὸν λόγον πᾶς ὁ ἐνεργῶν ἐν σκότει πονηρὰ καὶ ἄξια σκότους ἐργάζεται. Οὕτως ποιήσατε ὡς ἐκκλησιαστικῶς ὑμῖν ἡ σύνοδος προτρέπεται, ἵνα ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Τῆ 29 Δεκεμβρίου 1839 ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Κυνοῦρίας Διονύσιος πρόεδρος, Παΐσιος Τριφυλίας, ὁ πρῶην Ἡλείας Ἴωνας.

Ὁ Β' γραμματεὺς
Θεοφάνης Σιατιστεύς.

Ἐγκύκλιος Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ἄρ. 617 Ἡ Δημογεροντία Κιμῶλων
Ἐν Κιμῶνι Πρὸς τὰς κατὰ τὴν νῆσον ταύτην ἐφημερίας.
τῆ 9 Ἰουλίου 1834 Περὶ τῶν γεννηθέντων, νυμφευομένων καὶ ἀποθηνακότων.

Δυνάμει τῆς ἐπ' ἀριθ. 731 διαταγῆς τοῦ Β. Ἐπαρχοῦ Μήλου ἐκδοθείσης κατὰ συνέπειαν τῆς ἐπ' ἀριθ. 4557 ἐγκυκλίου τῆς Νομαρχίας τῶν Κυκλάδων προσκαλεῖσθε, Αἰδεσιμώτατοι ἐφημέριοι, νὰ μᾶς διευθύνετε ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς καταλόγους κατὰ τὰ ἔγκλειστα σχέδια τῶν γεννηθέντων, νυμφευθέντων καὶ θανόντων ἀρχομένους ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι 30 τοῦ παύσαντος Ἰουνίου τοῦ τ. ἔ., θέλετε δὲ μεταχειρισθῆν ὁδηγόν σας πρὸς τοῦτο τὸν πανοσιώτατον Ἀθανάσιον Μπουκάκη.

Τοιοῦτους καταλόγους θέλετε πέμπει πρὸς ἡμᾶς πᾶσαν τριμηνίαν ὑπὸ ἰδίαν σας εὐθύνην διὰ τὰ τοὺς παραπέμπωμεν καὶ ἡμεῖς ὅπου διαταττόμεθα. Περιμένομεν ὅσον τάχος τὰ πρακτικά σας, διότι τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἐπιδέχεται τὴν παραμικρὰν βραδύτητα.

Οἱ Δημογέροντες
Τομάζος Γαβαλᾶς
Σάβδης Λογοθέτης

Ὁ Γραμματεὺς
Σ. Λογοθέτης

Ἐγκύκλιος Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ἄρ. 620 Ἡ Δημογεροντία Κιμῶλων
τῆ 9 Ἰουλίου 1834 Πρὸς τὰς κατὰ τὴν Νῆσον ταύτην ἐφημερίας.
Ὅτι ἀνατίθεται εἰς αὐτὰς τὰ χρεῖα τοῦ νεκροῦ.

Ἐπειδὴ τὰ περὶ νεκροῦ διαταττόμενα εἰς τὸ Ἔρθερον τοῦ ἀπὸ 28 Μαρτίου ἢ Ἀπριλίου Β. Διατάγματος εἶνα, δυσκολώτατον νὰ ἐσαρμολογηθῶσι εἰς τὴν νῆσον μας, διὰ τοῦτο προσκαλεῖσθε, αἰδεσιμώτατοι ἱερεῖς, κατὰ συνέπειαν τῆς ἐπ' ἀρ. 1253 διαταγῆς τοῦ Β. Ἐπαρχοῦ Μήλου νὰ ἐπιθεωρήτε ἡμεῖς αὐτοὶ τοὺς νεκροὺς, μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν ὁποίων ὄφειλετε ἀφείκτως νὰ παρουσιάζητε πρὸς ἡμᾶς ἐνδείξιν σας, ἢ ὅποια πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀποθανόντος, τὴν ἡμέραν, ὥραν καὶ εἶδος τοῦ θανάτου διὰ τὰ ἐνεργοῦμεν ἡμεῖς ἀκολούθως τὴν ἐκδοσιν τῆς περὶ ἐνταφιάσεώς του ἀδείας. Περιμένομεν ἀπροφασίστως τὴν κατὰ γράμμα ἐκτέλεσιν τῆς παρουσίας μας ὑπὸ ἰδίαν σας εὐθύνην. Σᾶς παραγγέλλομεν δὲ νὰ μεταχειρίζεσθε ὁδηγόν σας τὸν αἰδεσιμώτατον Ἀθανάσιον Μπουκάκη καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς ὅσα σᾶς συμπύπτουν πρὸς τοῦτο προσκόμματα.

Οἱ Δημογέροντες
Τομάζος Γαβαλᾶς Ὁ Γραμματεὺς
Σάβδης Λογοθέτης Σ. Λογοθέτης

Ἄρ. Πρ. 237 Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ἄρ. Δ. 140 Ὁ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Μήλου Μητροπολίτης.
τῆ 5 Ἰουλίου 1835 Πρὸς τοὺς κατ' αὐτὴν ἐπισκοπικοὺς ἐπιτρόπους.

Ἀμα λαβόντες τὴν ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1835 καὶ ἐπ' ἀρ. 2330 ἐπιστολὴν τῆς ἱερᾶς Συνόδου περὶ τῶν λεγομένων ἀδελφάτων ἢ κολιερᾶτων πανηγύρεων δὲν ἐλείψωμεν νὰ κοινοποιήσωμεν αὐτὴν πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς καὶ νὰ σᾶς παραγγείλωμεν τὰ δέοντα περὶ τῆς παύσεως αὐτῶν τῶν ἀπαισίων συνηθειῶν.

Καὶ κατὰ τὴν φρετινὴν περιοδὴν μας ἀναγνώσαντες τὴν εἰρημένην ἐπιστολὴν μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς τῶν μερῶν τῆς ἐπισκοπῆς, ὅπου ἐγνωρίζομεν ὅτι ἐτελοῦντο τὰ τοιαῦτα, διετίξαμεν καὶ προφορικῶς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, νὰ φροντίξῃ εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκαται ἐκκλησίαν ἐφημερευόντων διὰ τὰ φυλάσσειται ἀπαραβάτως.

Ἄλλ' ἤδη ἐπληροφόρηθημεν ἀπὸ πινὰς ἐλθόντας κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα Κιμῶλους, ὅτι τινὲς χριστιανοὶ εἰς Κίμωλον ἐτοιμάζονται κατὰ τὴν εὐρεσίαν τῶν Ἐισοδίων τῆς Θεοτόκου νὰ κάμουν τὰ περὶ οὗ λόγος πανηγύρια καὶ ὅτι ὑπάρχει σκοπὸς περὶ τῆς ἐξακολουθήσεως αὐτῶν καὶ εἰς ἄλλας ἐφορτὰς κατὰ τὰς ὁποίας ἐσυνειθίζοντο νὰ γίνωνται.

Ὅθεν ἐπειδὴ ὁ εἰρημένος σκοπὸς εἶναι ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς ἱερᾶς τοῦ Βασιλείου Συνόδου ὡς ἀντιχριστιανικὸς προλαμβάνοντες σε προσκαλοῦμεν κατ' ἐπανάληψιν νὰ συγκαλέσῃς ἅπαντας τοὺς ἱερεῖς τοῦ μέρους σου καὶ νὰ παραγγείλῃς πρὸς αὐτοὺς ν' ἀπέχῃσι ἀπὸ τῶν τοιούτων Βασιλικῶν τελετῶν ὡς ἄνομικῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ δέχωνται εἰς τὰς ὁποίας ἐφη-

μερεύουν ἐκκλησίας ὥστε νὰ τελεσθῇ παρόμοιον Κο-
λιεράτον ἢ ἀδελφάτον. Καί ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ νὰ
συμβουλευθῇ ἕκαστος ἰδίᾳ τοὺς ἑνοσίτας του διὰ νὰ
παύσουν ἀπὸ τὰς κακὰς ταύτας συνηθείας ὡς ὅπως
διόλου ἀντιχριστιανικὰς καὶ ἀπαράδεκτους τῇ χριστια-
νικῇ θρησκείᾳ.

Συγχωρεῖται δὲ μόνον πρὸς τοὺς ἱερεῖς κατὰ τὸ
πνεῦμα τῆς εἰρημένης ἐπιστολῆς τὸ ἔννομα δηλαδὴ
νὰ τελεῖται ὁ ὄσπερινὸς καὶ ἀστοκλασίαν.

Εἰς περιστασίαν δὲ παρακοῆς ὀφείλει ἀμέσως ἐπὶ
τὴν μεγαλύτερον σου εὐθύνην νὰ καταμνησθῇ πρὸς
ἡμᾶς τὸν ἀπειθήσαντα εἴτε ἐκ τῶν ἱερέων ἢ χριστια-
νῶν διὰ νὰ ἐνεργήσωμεν κατ' αὐτοῦ ὅ,τι ἐκ τῶν
καθηκόντων μας.

Ὁ Μῆλον Καλλίνικος

Υ. Γ. Ἐπισυνάπτωμεν καὶ ἤδη ἀντίγραφον τῆς
ρηθείσης ἐπιστολῆς τῆς Ἱ. Συνόδου, τὴν ὁποίαν θέ-
λετε ἀναγνώσει εἰς ὅλας τὰς ἐνοριακὰς ἐκκλησίας.

Ἄρ. Π. 2330

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἄρ. Δ. 1077

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Βασιλείου

Ἐν Ἀθήναις

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητρο-
πολίτην ἄγιον Μῆλον.

τῆν 4 Ἰανουαρίου
1835

Πληροφορεῖται ἡ Σύνοδος ὅτι πολλοὶ χριστιανοὶ
εἰς Σίφνον παρακολουθοῦντες κακὰς συνηθείας καὶ
ὅπως διόλου ἀντιχριστιανικὰς πανηγυρίζοντες τὰ λε-
γόμενα Κολιεράτα ἢ ἀδελφάτα πράττουσιν ἐπ' αὐ-
τῶν τὰ πλέον αἰσχιστα καὶ πλήρη κακοηθείας πράγ-
ματα, εἰς τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι μέρος καὶ ἱερεῖς ἀ-
ποκαθιστῶντες αὐτοὶ αὐτὰ ταῦτα ἐμφαντικώτερα,
ἐνῶ ἀπεναντίας ὀφείλον νὰ καταδιώκωσι ταῦτα ὡς
βλάπτοντα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ὡς ἱερεῖς
τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου γινόμενοι τύπος καὶ ὑπο-
γραμμὸς διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν πο-
λιτείας εἰς τοὺς χριστιανούς. Καὶ ἀπορεῖ ἡ Σύνοδος
πῶς ἡ Σεβασμιότης σας, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεπιστεύθη
τὴν ἠθικὴν διαμόρφωσιν καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν
χριστιανῶν δὲν λαμβάνετε πρόνοιαν περὶ τούτων καὶ
νὰ ἐμποδίσετε τὴν κακοῆθειαν ταύτην καὶ ἀναξίαν
διόλου τοῦ χριστιανοῦ καὶ ἀπαράδεκτον τῇ χριστια-
νικῇ θρησκείᾳ.

Ὅθεν προσκαλεῖσθε νὰ συμβουλευθῆτε κατ' ἐπα-
νάληψιν καὶ τοὺς χριστιανούς καὶ τοὺς ἱερεῖς τῆς
Σίφνου ἢ καὶ ὅπου ἄλλαχοῦ τῆς ἐπισκοπῆς σας γί-
νονται τὰ τοιαῦτα, ἀπὸ τοῦ ν' ἀπέχωσιν ἀπὸ τῶν
τοιούτων Βακχικῶν τελετῶν, ὡς ἀνοικεῖον πρὸς αὐ-
τοὺς ἐνεργοῦντες εἰς περίστασιν παρακοῆς ὅ,τι ἐκ
τῶν καθηκόντων σας ἐκκλησιαστικῶς καὶ πρὸς τοὺς
ἱερεῖς. Συγχωρεῖται δὲ εἰς τούτους νὰ περιορίζων-
ται εἰς μόνον τὸ ἔννομα. Ἐάν δὲ ἡ συμβουλὴ σας
καὶ νουθεσίᾳ σας δὲν ἰσχύσῃ εἰς τοὺς χριστιανούς,
θέλετε ἀναφέρει πρὸς τὴν Σύνοδον διὰ νὰ λάβῃ
αὕτη τ' ἀνήκοντα μέτρα εἰς κατάπαυσιν τοῦ κακοῦ.

Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν.

Τὰ μέλη

Ὁ Κορίνθου Κύριλλος πρόεδρος. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλ-
λος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ πρῶην Ἡλείας Ἰωνᾶς.

Περὶ τῶν ἀπαισίων συνη-
θειῶν κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν

Ὁ Γραμματεὺς
Θ. Φαρμακίδης

Μῆλον.

Διὰ τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀντιγραφῆς

Ἐν Σίφνῳ τῇ 5 ἡβρίου 1835

Ὁ Μῆλον Καλλίνικος

Ἡ ΔΡΑΣΙΣ ΚΑΙ Ο ΖΗΛΟΣ ΤΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ ΤΟΥ 1821

(ΓΙΟΡΓΟΥΡΙΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ)

Κατωτέρω δημοσιεύω τὴν Ἐγγραφοῦν τοῦ ἀσπίδου
ἀρχιεπισκόπου Αἰτωλίας Περραιφίου δι' οὗ ἀκριδῆ-
λος μαρτυρεῖται ἡ φιλότατος δράσις καὶ ὁ ζῆλος
τοῦ ἐπὶ πίστεως καὶ πατριῶτος. Τὸ ἔννομα εἶναι
ἱστορικὴν ἀπὸ καὶ διδακτικόν.

ΑΡΧΙΩ ΣΥΦΡΟΝΙΟΣ ΠΑΡΑΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ἄριθ. 415

4 Ἀβγούστου 1835

Μεσολόγγιον

Πρὸς τὴν Βασιλὴν Χωμαρχίον Αἰτωλίας κατ.

Εἶναι προεγνωσμένον εἶαι εἰς τὸν ὑπὲρ Πίστεως καὶ
Πατριῶτος ἱερὸν ἀγῶνα, οὔτε κωρὸς εἶμαινα, οὔτε φοφο-
δεῆς, ἀλλ' οὔτε ὀπισθεν τῶν ἄλλων συναγωνιστῶν μας
καὶ συναδελφῶν. Ἄμα ἤρχισεν ἡ σάλπιγξ τοῦ Ἄρεως,
ἤρχισαν οἱ Ἕλληνας τὰ ὄπλα κατὰ τῶν τυράννων,
καὶ ἠοίσθη τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, αὐθόρμητος ἔ-
σπευσα ἐν τῇ μέσῳ καὶ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μὴ
φειδόμενος οὔτε τὴν ἡλικίαν μου, οὔτε κατὰστασιν,
οὔτε κόπους, οὔτε τὴν ἰδίαν μου ζωὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλ-
λάδος.

Τὸ Μεσολόγγιον, τὸ Ἀργίλιον, ὀλη ἢ Ἀκαρνανία
καὶ αὐτὸ τὸ χωρίον Ἠέτα μαρτυροῦν διὰ παντὸς ὁ-
ποῖους κινδύνους διέτρεξα, καὶ ὅσον συνετέλεσα εἰς τὰς
κρίσιμους περιστάσεις μὲ τὴν ἐμφύχωσιν εἰς τοὺς
στρατιώτας καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς
ἄπλαρχηγούς.

Εἰς τὸ Μεσολόγγιον ἔγιναν θύματα τῆς τρομερᾶς
ἐκεῖνης πολιορκίας ὁ ἐπίσκοπός μου καὶ ἕνας μου ἀνε-
ψιός, τὰ καλλίτερα ἀρχιερατικά μου, καὶ πράγματα
ἐμπυροκλήθησαν ἔλα. Καὶ ἐκ τῶν συγγενῶν μου καὶ
τῶν ἀνθρώπων μου πολλοὶ ἔπεσον ἐνδόξως δεῦρο κά-
κεισε. Μὲ ἔλα ταῦτα χωρὶς ποσῶς νὰ δειλιάσω, ἢ νὰ
κουρασθῶ διεπέρασα γῆν καὶ θάλασσαν θουά, καὶ
σπῆλαια, λέγων καὶ πράττων πανταχοῦ καὶ πάντα
ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατριῶτος. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀγῶνος
ὅσοι ἐπέζησαν, αὐτὰ τὰ πράγματα ὄχι οἱ λόγοι ἄς λα-
λήσωσι παρρησίᾳ γυμνῆν τὴν ἀλήθειαν.

Ὅτε δὲ ἡ Θεία πρόνοια διὰ τῶν δυνατῶν τῆς Εὐ-
ρώπης Βασιλέων μας ἤξιωσε τῆς ἀνεξαρτησίας, τότε
στερημένος πάντων, καὶ πένθης πανήτων, μ' ὄλις ἤρχισα
νὰ ἐπαλαμδάνω κατ' ὀλίγον, καὶ τοῦ ἐξαίφνης ὡς
ἐπιμετρον εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀναρχίας καταστροφῆν τοῦ
Μεσολογγίου κατὰ τὸ 1832 διήρπασαν πρὸς τοὺς ἄλ-
λοισ καὶ τὰ ἴδικά μου τελευταῖα σκεύη καὶ ἐπιπλά.
Παραλείπω δὲ καὶ τὰ ὁποῖα αἰσχύνωμαι καὶ πληγώ-
νομαι τὴν καρδίαν νὰ ἐκφωνήσω.

Ἡ παρελθούσα κυβέρνησις πληροφορηθεῖσα τὰ πάθη
μου καὶ τοὺς ἀγῶνας ἠθέλησε κάτι τι νὰ μὲ περιθάψῃ
ἐπιχορηγοῦσα μόνον τὸ ἐνοίκιον τοῦ σπητιοῦ.

Μετὰ δὲ τὴν ἀφίξιν τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως

ἔπεισεν ἡ ἀναρχία, καὶ εἰσῆχθη ἀντ' αὐτῆς εὐταξία, ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ τακτοποίησις. Ὁ Ἰδιος Βασιλεὺς, παρὰ τοῦ ὁποῦ τὴν τράπεζαν συμμέθεξα, εἰδηροστήθη ν' ἀναγγεῖλη ρητῶς εἰς ἐμὲ ὅτι εἶναι πληροφορημένος καὶ εὐδιάθετος νὰ ἀντιδραβεύσῃ τοὺς ἀγῶνάς μου, τοὺς ὁποῖους τὸ Πανελλήνιον κηρύττει καὶ δὲν ἤμπορει ν' ἀρνηθῆ ὅτι ὁ μόνος ἐκ τῶν διασωθέντων ἀρχιερέων τῆς Ἑλλάδος, ὅσοι ἤθλησαν καὶ ἠγωνίσθησαν, καὶ ἐθυσίασαν, εἰμὶ ἐγώ.

Ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴν, τὴν ὁποῖαν ἕως τώρα διευθύνω πνευματικῶς, μέλις ἀπολαμβάνω ὅσα δὲν ἐφαρκοῦν εἰς τὰ τῆς περιουσίας μου ἐξόδα, καὶ δι' ἓνα μέρος τοῦ χρέους, τὸ παρὰ τῶν χριστιανῶν λεγόμενον κανονικόν, εἶναι λυπηρόν, πλὴν καὶ βέβαιον, ὅτι πλέον δυστυχισμένοι καὶ δύσκολον δὲν γίνεται ἄλλο. Ἐπιπλοκεῖται πούθενά δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' οὕτε τὸ οὐσιωδέστερον μέρος, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε εἶδον τὰ μοναστήρια, ἐξέλειπεν ἤδη ἀπὸ πέρουσι. . . . κοινωφελῆ καταστήματα. . . .

Πῶς ἀραγε δύναμαι πλέον ἐγὼ νὰ ἐπιζήσω, κύριε Νομάρχα, ὁπωσοῦν ἀνθρωπίνως; Πῶς θέλω προφθάσῃ τὰς πλέον μεγαλιτέρας ἀνάγκας τῆς τροφῆς, καὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν ἀλόγων ζώων, τῶν υπερβολικῶν ἐνοικίων; εἶναι τῆ ἀληθείᾳ ἀξίον ἀπορίας καὶ θαυμασμοῦ.

Ἔμεῖς ὅμως κ. Νομάρχα ὡς συναγωνιστῆς καὶ αὐτόπτης γνωρίζετε κάλλιστα περὶ ἐμοῦ καὶ τὰ κατ' ἐμοῦ.

Βλέπετε τὴν παροῦσαν στενωχωρημένην ζωὴν μου καὶ κατάστασιν. Ἡ πρὸς τὸν ὑψηλὸν θρόνον τῆς Α.Μ. ἀφοσίωσίς μου δὲν σὰς λανθάνει, ἀλλ' ἐν ταύτῃ βλέπετε, ὅτι κινδυνεύω καὶ νὰ χαθῶ παρ' ἀξίαν. Ὅθεν σπεύσατε δι' ἀγάπην τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Πατρίδος νὰ συστήσῃτε τὴν παροῦσαν, ὅπου δεῖ, καὶ ὅπως δεῖ, νὰ τὴν συνοδεύσῃτε διὰ νὰ ληφθῆ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἓνα μέτρον ἐξοικονομήσεως καὶ παρηγορίας. Τίποτε δὲν ἀδυνατεῖ παρὰ τῆ Ση κυδερνήσει τῆς Α.Μ. διὰ νὰ περιθάψῃ καὶ ἓνα πρὸς τοὺς ἄλλοις γηραιόν, καὶ ἀναστενάζοντα Ἀρχιερέα, ὅστις μὲ χειρας ὕψωμένως καὶ μὲ δάκρυα ἐπικαλεῖται τὴν δεξιάν τοῦ Ἰψίστου διὰ τὴν στερέωσιν εἰς τὸν θρόνον.

Μία μικρὰ κατοικία, ἢ τὸ ἐνοίκιον αὐτῆς, ἢ ἄλλος τις τρόπος ἀρκεῖ πρὸς παρηγορίαν τῶν ἐλίγων μου ἀκόμη ἡμερῶν, εἰδεμὴ ἀνάγκη πάσα νὰ ζητήσω τὴν εὐδειαν νὰ μεταδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ κλαύσω ἐκεῖ καὶ νὰ θρηνολογήσω ἔμπροσθεν τοῦ πολυποθήτου μου Βασιλέως τὰ παράπονά μου καὶ τὴν ἀνήκουστον ἐγκαταλείψιν εἰς τὴν ὁποῖαν ἐτι ζῶντα μὲ κατσδίκασαν τὰ πάθη τῶν ραδιούργων.

Ἐποσημαιοῦμαι πανευσεδάσως καὶ ἐν συνόχῃ ψυχῆς.

Ὁ Αἰτωλιανὸς Πορφύριος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Γ. Ζαλαγγίτης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ἀλλήλους περιπτύξωμεθα».

Ἐγγίζει ἡ κατ' ἐξοχὴν χαρισμένος ἐσότης τῆς χριστιανωσύνης, ἡ προσφυνῶς ἐπὶ τοῦ λαοῦ γνωστὴ ὡς «λαμπρὴ», διότι τὸ γεγονός τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καταφαιδρῶνται παντός χριστιανοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτύσσονται οἱ πιστοὶ ἀνταλλάσσοντες τὸν πασχάλιον ἀσπασμόν. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς παχριστιανικῆς ταύτης ἀγαλλιάσεως δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῆ ὅτι ἐπάρχον χριστιανοὶ ποικιλοχῶς ὀδυνώμενοι καὶ κινδυνεύοντες νὰ μείνωσιν ἀμέτοχοι τῆς παγκοίνου χαρᾶς καὶ νὰ στερηθῶσι τῶν ἀμοιβῶν τῆς περιπτύξεων. Οἱ ἐπὶ κλίνης ἀσθενεῖας κατακείμενοι ἐν τοῖς νοσοκομείοις, οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς ὀδυνώμενοι, οἱ ἐνδεεῖς καὶ οἱ δι' οἰοδηῖοτε λόγον θλιβόμενοι καὶ δοκιμαζόμενοι ἕως μὴ ἀποκλεισθῶσι τῆς πασχάλιας ἀγαλλιάσεως. Πάντες ἕως τρυφήσουν τῆς τραπέζης τοῦ ἀνασιάντος Χριστοῦ ἀπὸ τὴν ἐκ τῆς ψυχῆς παντός ὅπως δὴποτε δυναμένου νὰ βοηθήσῃ ἀναβλέψουσαν χριστιανικὴν ἀγάπην, τῆς ὁποίας τὸ κορυφωμα ἐπέδειξεν εἰς ἡμᾶς ὁ Σωτὴρ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ.

Καὶ ἐν ἄλλο καθήκον.

Διὰ τὴν 30 λήξαντος Μαρτίου εἶχεν ἀγγελῶθῆ ἡ ἐν Μόσχᾳ—τῷ πολιτικῷ κέντρῳ τῶν σοβιετικῶν δημοκρατικῶν—σύγκλησις παρθωσικοῦ συνεδρίου τῶν ἀθέων. Περὶ τῶν ἐν αὐτῷ συζητηθέντων θεμάτων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεων δὲν ἔχομεν ἀκόμη εἰδήσεις, δὲν εἶναι ὅμως δύσκολον νὰ τὰς μαντεύσωμεν. Ἰσχυρῶς ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπασχολεῖται εἰς ἄλλα σπουδαιότατα διὰ τὴν παγκόσμιον εἰρήνην διεθνή προβλήματα, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ κοινὴ γνώμη ἀπεροφημένη εἰς αὐτὰ, δὲν στρέφει τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὴν ἐν τῷ παραδόξῳ ἐκείνῳ κράτει τοῦ Συνδέσμου τῶν Ρωσικῶν Δημοκρατικῶν μεγάλῃ τοῦ Χριστιανισμοῦ τραγωδίᾳ, τῆς ὁποίας τὴν κορυφῶσιν εἶχεν ἀναγγεῖλει τὸ «ἄθεον πενταετές» διὰ τὴν 1 Ἰανουαρίον τοῦ 1937, ὁπότε—κατὰ τὴν προγραμματικὴν προαγγελίαν του—δὲν νὰ ᾤχη μείνη ἐν ὅλῃ τῇ Ρωσίᾳ οὐδὲ εἰς τὰς οἰουδηῖοτε θρησκείμας. Ἡ ὑψίστη ὅμως ἐσότης τῶν ἡμερῶν τούτων, καθ' ἃς οὐμπασα ἡ χριστιανωσύνη μνησκέται τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, φέρει καθηρότως τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν μας εἰς τὰς ἀλαλήτους ἀγωνίας τῶν ἐκατομμυρίων χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐσπῶσιν ἐν λευμοῖς τὸ χαρισμένον τοῦ Κυρίου Πάσχα. Αἰεὶ «εἴτε πάσχει ἐν μέλῳ, οὐμπασχει πάντα τὰ μέλη». Κατὰ τὸν εἰκοστὸν χριστιανικὸν αἰῶνα ἀνεβίωσαν οἱ διωγμοὶ τῶν πρῶτων χριστιανικῶν αἰώνων, ἡ ἐπιστροφή δ' αὐτῆ πρὸς τὴν τότε ἐθνικὴν ἀγριότητα

με τὸν ὀπλιισμό τῶν ἐν τῷ μεταξύ ἐπινοηθέντων μέσων τῆς ἀντιθρονοκεντρικῆς καὶ ἀντιχριστιανικῆς δξυνοίας ἀπεργάζεται τὸν σημερινὸν διωγμὸν ἀπείρως σατανικώτερον. Μὴ προσερχηθῶμεν, λοιπὸν, κατὰ τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας ὑπὲρ μόνων ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν χαρᾷ μνησθῶμεν καὶ τῶν ἐν θλίψει ἐορταζόντων τὸ «Πάσχα τῶν πιστῶν» καὶ ἱκετεύσωμεν τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Λειτουργὴν ὅπως ἀπαλύνων τοὺς πόνοὺς τῶν δοκιμαζομένων ἀδελφῶν ἡμῶν ταχύνῃ τὴν λύτρωσίν των ἀπὸ τῶν συνεχόντων αὐτοὺς δεινῶν. Ἐλθέ, «ταχὺ», Κύριε, καὶ πολέμησον μετ' αὐτῶν «ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός σου» (Ἀποκ. β', 16).

Θλιβερά παραξήγησις.

Ἐξ ἀφορητῆς φράσεως τινος ὑποδίκου κινήματιον ἀξιωματικοῦ, ἐν τῇ ἀπολογία τῶν ἀγωνισθέντος γὰ ἐπικαλεσθῆ ὡς ἐλαφροτικὸν τὴν γνωστὴν προσπάθειαν τῶν ἡγετῶν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀνωτάτης Ἐκπαιδευτικῆς, τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ κράτους πρὸς ἡμεῶν τετραμιαστικῆς τελευταίας ἀντεθνικῆς ἀποπείρας, ἐν ἣ δύο φύλλα τῶν Ἀθηνῶν ἐσχολίασαν τὸ πρᾶγμα εἰς βάρος τῆς προσπάθειας ἐκείνης, ἥτις ἔτιχε τῆς ἀπροκαλύπτου ἐπιδοκιμασίας συμπάσης τῆς ἡγεσίας Ἑλληνικῆς γνώμης, ἡμέσως ἀντιληφθεῖσης τὰ ἀγὰ πατριωτικὰ ἐλατήριά της καὶ τὸ γνήσιον τοῦ σχολοῦ τῆς πνεύμα καὶ ἥτις ἔσχε ζωηρὰν ἀπήχησιν καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἄν θέλομεν γ' ἀποδώσωμεν εἰς ἑλλειψιν καλῆς θελήσεως τὸν δυσμενῆ σχολιασμὸν τῆς προσπάθειας ἐκείνης τῶν ἐπιλέκτων τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς θλιβεράν παραξήγησιν, διότι ἀδυνατοῦμεν γὰ φαντασθῶμεν ὅτι ἐπιχειρεῖται σκοπίμος διαστρωφῆ τῶν προθέσεων των. Θὰ ἦτο ἀληθῶς τερατώδες ἢ σκέψις περὶ ἐπεμβάσεως πρὸς ἀνακοπήν τοῦ κινήματος καὶ πρόληψιν τῆς ἐμφυλίου συρράξεως διὰ τῆς ἠθικῆς ἀπομονώσεως τῶν στασιασάντων κατὰ τὸ ἐννόμιον κράτους καὶ ταυτισθῆ πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἀπὸ τοῦ ἴσου διαπραγματεύσεως τῆς εἰρηνεύσεως, ἣ ὅποια εἰς οὐδενὸς ἀπολύτως τὴν κεφαλὴν ἠδύνατο γὰ ἐπέλθῃ, πολλῶ δ' ἦτον εἰς τὸν νοῦν τοῦ πρωθυεράρχου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν ἡγετῶν τῶν ἀνωτάτων θεσμῶν τῆς χώρας. Τρανωτάτη δ' ἀπόδειξις τοῦ γνήσιου πνεύματος τῆς προσπάθειας ἐκείνης πρόκειται τὸ ἀκρεπέστατον περιεχόμενον τοῦ διαγγέλματος, ὅπερ ἐξαπελύθη ἐκ Κρήτης ὡς ἀπάντησις εἰς τὸ ἐπακολουθῆσαν τὴν ἐν λόγῳ προσπάθειαν διάβημα τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τὸ καταστήσαν πλέον περιττὴν πᾶσαν ἄλλην ὀφειδὴποτε ἐπέμβασιν. Ἄν εἴνε λοιπὸν ὀρθὸν γὰ παραξηγήται μία πρωτοβουλία τῆς Ἐκκλησίας, συνεχίζούσης τὴν κατευρασιακὴν τῶν παθῶν ἀδιάλειπτον παράδοσιν τῆς χριστιανικῆς νομοταγείας κατὰ τὸν ἀληθῆ αὐτῆς προσορισμὸν.

Ἀσύστατοι σκέψεις.

Ἡ «Ζορά» τῆς Σόφιας ἐδημοσίευσε σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἄρσεως τοῦ βουλγαρικῆς σχίσματος

τοὺς τὰ ἐξῆς. «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας κατέχει ἀνεπισημους πληροφορίας, δημοσιευθεῖσας καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ἃς τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἀνεγνώρισεν ὅτι τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα πρέπει γὰ ἀρθῆ καθόσον δὲν εἴνε δογματικόν, ἀλλ' ὀφείλεται εἰς αἷτια τὰ ὅποια δὲν ἐφίστανται πλέον. Τὸ Πατριαρχεῖον καθώρισεν ἤδη καὶ τὴν διαδικασίαν τῆς ἄρσεως, ἥτις προβλέπει τὴν διατήρησιν τῆς πατροπαράδοτου ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας πρὸς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις εἴνε ἀπαραίτητος διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς ὀρθοδόξου ἐνοήτης. Οἱ κύκλοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχουν ἐπισημους εἰδήσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Ἐδηλώθη ἡμῖν, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐτυγίσθη τοῦτο, ὅτι διὰ τὴν Βουλγαρικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν σχίσμα δὲν ἐπάσχει καὶ ὅτι αὐτὴ διατελεῖ εἰς ἐπαφῆν μετ' ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐάν, συνεπῶς, τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ θεωρεῖται κληρονόμος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἐπιθυμῆ γὰ ἀρθῆ τὸ σχίσμα, δύναται γὰ πράξῃ τοῦτο, ὅταν θέλῃ. Ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία δὲν δύναται ἐν ταῦτοις γὰ ἀποδεχθῆ οἰουσδήποτε ἔργου διὰ τὴν ἄρσιν τοῦ σχίσματος. Αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Γιουγοςλαβίας καὶ τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρωσικῆς Ἐκκλησίας θέτουν ἤδη καὶ τὸ ζήτημα κατὰ ποσὸν δύναται ἀκόμη καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἀπώλεσεν οἰανδήποτε ἐξουσίαν καὶ οὐ τὰ δικαιώματα περιορισθῆσαν ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας, γὰ ἦνε Οἰκουμενικός. Καὶ εἰς τὴν τρίτην διάσκεψιν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ συζητηθῆ καὶ θὰ δεριθῆ ποῖος θ' ἀντιπροσωπεύῃ ἀπὸ κανονικῆς ἀπόψεως ὅλας τὰς Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας». Ἀλλαχού τοῦ παρόντος φύλλον παρεχεται ἡ ἐπίσημος ἱστορία τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ ζητήματος τῆς ἄρσεως τοῦ βουλγαρικῆς σχίσματος, καὶ ἐκεῖθεν δύναται ὁ ἀναγνώστης γὰ κρίνῃ τὰ παραδοξολογήματα τῆς «Ζορά».

Ἀπροσδόκητος εἰσβολή.

Σοβαρὸν οἰκονομολογικὸν φύλλον. Ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους προβαῖνον εἰς κρίσεις περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως αὐτοῦ, διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι ἐτὸ μόνον ἐξυγιαντικὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα φάρμακον εἴνε ἡ ὀλοκληρωτικὴ μετάδοσις εἰς αὐτὴν τοῦ οἰκονομικοῦ πνεύματος τῆς σημερινῆς ζωῆς καὶ ἡ δημιουργία τῆς πεποιθήσεως ὅτι ὅλοι οἱ σκοποὶ τῆς πολιτικῆς καὶ οἱ κοινωνικοὶ καὶ οἱ ἔθνικοι καὶ οἱ ἀκόμη ἀνώτεροι, οἱ σκοποὶ δηλαδὴ ἐνὸς ἰδιαίτερου πολιτισμοῦ, ὁ ὅποιος ἀρμόζει εἰς τὴν αἰωνίαν χώραν μας, δύναται ἄριστα γὰ ἐπιτευχθῆν διὰ τῆς καθολικῆς ἀναγνωρίσεως ὅτι τὸ οἰκονομικὸν στοιχεῖον προέχει ἐν παντί τοῦ πολιτικοῦ». Οἰμολογοῦμεν ὅτι τὴν ἠσθάνθημεν ἔκκληξιν ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς περικοπῆς ταύτης, ὅσπερ τὴν ἀνεγνώσαμεν ἐκ δευτέρου

διὰ τὰ πεισθῶμεν ὅτι δὲν παρανεγνώσθη. Διότι ἡ τοιοῦτων ἰδεῶν διατύπωσις, ἀνάπτυξις καὶ ὑποστήριξις εἰς κομμουνιστικά φύλλα, τῶν ὁποίων ἀφθονεῖ καὶ ὁ ἡμέτερος τόπος, εἶνε, βεβαίως, ἐθνότητος ἢ ἐξ αὐτῶν ὁμῶς εἰσβολὴ τῶν μαρξιστικῶν θεωριῶν εἰς φύλλα ἐμφανιζόμενα ὡς «ἀστικά» καὶ γνωστὰ διὰ τὴν σοβαροφάνειάν των, προκαλεῖ εἰς λογὸν κατάπληξιν διὰ τὴν μεταβολὴν των εἰς ἀποστόλους τοῦ ἀκραιωτέρου ὀλισμοῦ. Δὲν ἀξιοῖ τις βεβαίως παρὰ φύλλον καθαρῶς οἰκονομολογικοῦ ὑπερβατικῆς θεωρίας καὶ πνευματικῆ φιλοσοφίας, ἐφ' ὅσον τὸ εἰδικὸν αὐτοῦ ἀσχόλημα εἶνε τὸ χρῆμα καὶ ὁ πλοῦτος· ἀλλ' ἐὰν δὲν ἔχη ὑψωμένην τὴν σημαίαν τοῦ ὀλισμοῦ καὶ δὲν ἐμφανίζεται ἀπροκαλέπτως ὡς κομμουνιστικόν, ἐμφοροῦμενον τῶν ἀρχῶν τοῦ μαρξισμοῦ καὶ ἀσπαζόμενον τὸν ἱστορικὸν ὀλισμὸν, ἐλλόγως φρωῖται ἀνακόλουθον πρὸς ἑαυτὰ καὶ ἐπισύρει τὸν ἀρμόζοντα ἔλεγχον. Μισοῖ εἰς ἄρδην ἐσφαλμένον ὅτι παρῶν τοῦ πολιτισμοῦ εἶνε τὸ οἰκονομικὸν στοιχείον καὶ εἶνε ὀλεθριωτικὴ ἢ ἀσκήσις διὰ τὴν ἐξυγιανθῆ ἢ Ἑλλάς πρὸς τὴν πᾶσαν προσοχὴν τῆς τὰ στρέψῃ εἰς τὸν οἰκονομικὸν παράγοντα. Παρῶν τοῦ ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ εἶνε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ αἱ ὑγιεῖς ἠθικαὶ τῶν ἀρχαί, τὸ δὲ χρῆμα δύναται νὰ ἦνε μόνον τὸ μέσον τὸ τιθέμενον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των. Ὁ ἀπότοκος τοῦ χρυσοῦ ὀλικὸς ψευδοπολιτισμὸς ἀπεδείχθη διαφθορεὺς τῶν λαῶν, διότι τοὺς ἤγαγεν εἰς τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ τὴν ἐξαφάνισιν, ὡς διατόρως διδάσκει ἡ ἱστορία. Τὸ πνεῦμα εἰμπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἔλπην καὶ νὰ διαμορφώσῃ δι' αὐτῆς πολιτισμὸν ἀξίον τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ ἡ ἔλπην οὐδέποτε ἐγέννησε πνεῦμα καὶ πολιτισμὸν ἀκραιωτῆ καὶ πρόδοτον καὶ ἐξυγιανσιν καὶ ἀνθρωπισμὸν. Οἱ Ἕλληνας πρὸς τὴν κλείουσαν τὰ ὅσα εἰς τοιαῦτα ἀντιπνευματικά, ἀντιχριστιανικά καὶ ἀντεθνικά κηρύγματα.

*

Κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Dussaud εἰς τὴν παρισινήν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν, ὁ κ. A. Parrot κατὰ τὰς συνεθεθείσας ἐν Τέλλ-Χαρίρι τῆς Μεσοποταμίας ἀνασκαφάς του ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐυφράτου ἀνεκάλυψεν ἀνακτορον ἔπερ δέχεται ἀρχαιότερον τοῦ ἀνακτοροῦ τοῦ Χαμουραμπῆ, ὡς καὶ τρεῖς πού ἑκατοντάδας πλίνθων μὲ σφραγιστὴν γραφὴν.

*

Ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῶν ἀγγλων ὑπουργῶν εἰς τὴν σοβιετικὴν Ρωσίαν εὐρύς λόγος ἐγένετο περὶ ἀνασυνδέσεως τῶν μεταξὺ Μ. Βρετανίας καὶ Ρωσίας σχέσεων, τοῦτο δ' ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς σχόλια τῶν θρησκευτικῶν ἀγγλικῶν φύλλων. «Δὲν ὑπάρχει, βεβαίως, ἀμφιβολία, — γράφουν αἱ «Ἐκκλησι. Καιροί» τοῦ Λονδίνου, — ὅτι ἡ ἀντιθέως ἐστρατεία συνεχίζεται ἀμείωτος ὑπὸ τὴν σοβιετικὴν κυβέρνησιν, οὐδέποτε δὲ θὰ λησμονηθῇ ὅτι ἡ ἐκρίσις τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ἀποτελεῖ οὐσιώδεις στοιχεῖον πρὸς δημιουργίαν τῆς νέας κοινωνίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀποβλέπει ἡ μπολσεβικὴ φιλοσοφία. Δὲν δύναται δὲ νὰ γείνη δεκτὸν ὅτι ὁ κατὰ τῆς θρησκείας πόλεμος οὗτος ἀποτελεῖ ἐσωτερικὴν ὑπόθεσιν, ἀδιάφορον διὰ τὰ ἕνα ἕνα ἔθνη. Ἐξ ἄλλου ὁμῶς, ὁ χριστιανὸς ρεαλιστῆς εἶνε ἡμετέρος νὸ ἀτενίσῃ τὰ πράγματα κατὰ πρόσωπον. Ἐάν τὰ εὐρωπαϊκά ἔθνη ἐφρόντιζον περὶ τῆς θρησκείας, — ἢ ὅσα κατ' ὄνομα εἶνε ἰδική των, — περισσότερον παρά περὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων

των, θὰ ἔπρεπε, ὅτι δῆποτε κἂν ἤθελε συμβῆ, νὰ κηρύξουν σταυροφορίαν κατὰ τῶν ἀθέων κυβερνητῶν τοῦ Κρεμλίνου πρὸ δεκαπενταετίας Σήμερον ὁμῶς τοιαύτη σταυροφορία εἶνε ἀδύνατος. Ἡ σοβιετικὴ κυβέρνησις ἀποτελεῖ ἕνα παραδεδεγμένον πλέον διεθνή παράγοντα μὴ δυνάμενον νὰ ἀγνοηθῇ καὶ νὰ κατασυντριβῇ ὑπὸ οἰαζδῆποτε ἀνθρωπίνης δυνάμεως. Χάριν τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ἢ σοβιετικῆς κυβερνήσεως προφανῶς ἐπιθυμεῖ εἰλικρινῶς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, καὶ διὰ τοῦτο ἡ βρετανικὴ κυβέρνησις οὐ μόνον δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ οἰανδήποτε συνεννόησιν μετὰ τὴν Μόσχαν, ἀλλὰ καὶ — μάλιστα ἀφ' ἧς ἡ Ρωσία εἰσῆλθεν εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν — θεωρεῖ ὡς πρωτίστης σπουδαιότητος τὴν μεταξὺ τῶν δυτικῶν δυνάμεων καὶ τῆς Ρωσίας λογικὴν συνεργασίαν. ἵνα ἡ ἐκρηξίς πολέμου ἀποβῇ ὀλιγώτερον πιθανή.

*

Τὸ ὄργανον τοῦ Συνδέσμου τῶν ἱερατικῶν Ἀδελφοτήτων τῆς Βουλγαρίας «Ποιμαντορικὸν Ἔργον», ἀναφέρει ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν ἔχει ἴδιον ναόν, εἰς τὸν ὁποῖον φοιτῶσιν οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ φοιτηταὶ καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀσχοῦνται οἱ θεολογοὶ φοιτηταὶ εἰς τὸ θεῖον κήρυγμα, προσθέτει ὅτι τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶνε οὐ μόνον ἀξίον ἐπαίνου, ἀλλὰ καὶ μιμήσεως.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθεν εἰς συνεδρίαν κατὰ τὴν παρελθούσαν Τρίτην, διέκοψε δὲ τὰς ἐργασίας αὐτῆς διὰ τὰς ἐορτάς τοῦ Πάσχα. Ἦρξαντο δὲ ἀπερχόμενοι εἰς τὰς ἔδρας αὐτῶν οἱ Σεβ. Σύνοδοι.

— Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην καὶ τὴν ἐπαύριον Πέμπτην συνήλθε τὸ δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον πρὸς ἐξέτασιν διαφόρων ὑποθέσεων κατ' ἔφεσιν. Πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπεκύρωσε τὴν εἰς τὸν τέως ἀρχιμανδριτὴν Γερμανὸν Φοντριέρ ἐπιβληθείσαν ὑπὸ τοῦ πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου καθάρισιν.

— Τῆς εἰς Ἱεροσόλυμα ἱεράς ἀποδημίας τῶν εὐσεβῶν ἑλλήνων προσκυνητῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὁμοφάσις τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἠγήθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κοζάνης Ἰωακείμ. Τῆς δὲ τῶν Σερβῶν Προσκυνητῶν ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Νόβι-Σάδ Εἰρηναῖος, ὅστις ἐπισκεφθεὶς μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν τὴν παρελθούσαν Τετάρτην παρέμεινε παρ' αὐτῷ ἐπὶ μακρόν.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πολυανῆς κληθεὶς ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου διὰ τινὰς κατηγορίας σχετικὰς πρὸς τὸ στασιαστικὸν κίνημα, ἐπανέκαμψεν ἀμέσως εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ, διότι ἐξηκριβώθη ὅτι προὔκειτο περὶ ἐντελῶς ἀσυστάτων καὶ ἀβάσιμων κατηγοριῶν. Ἐπίσης ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ ὁ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν κληθεὶς Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ(ΠΟΛΕΩΣ)

Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ «Ὁρθοδοξίᾳ» ὅτι ἐγκριθέντος συνοδικῶς ὅπως ἢ τέως ἀποτελεῖς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Συνοδικὴ ἐπὶ τῶν Πανορθοδόξων Συνόδων καὶ Παγχειστιανικῶν Συνεδρίων Ἐπιτροπὴ συγχωνευθῆ μετὰ τῆς Συνοδικῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς, καθιερώθη εἰδικῶς διὰ τὰς μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας σχέσεις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, αἵτινες ὑπῆγοντο εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ὡς ἄνω συγχωνευθείσης Ἐπιτροπῆς, ἰδιαίτερα διαρκῶς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐπιτροπῇ, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἡλιουπόλεως Γενναδίου καὶ Λαοδικείας Δαροθέου, τῶν καθηγητῶν τῆς Ἱεράς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Κορωναίου καὶ Ἰωάννου Παναγιωτίδου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκοπ. τῆς Ἀγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου Ἀδαμαντίου Κασαπίδου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἐν τῷ «Ἀπ. Βαρνάβα» δημοσιεύεται ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν τῆς Ἱεράς Συνόδου Κύπρου περὶ τοῦ πορίσματος τῶν συζητήσεων τῶν ἐν ἑπερορίᾳ δύο συνοδικῶν μελῶν

κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν συνάντησιν ἐν σχέσει πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου. «Κατὰ τὰς ἐπιβαλλομένης ἀποφάσεις—λέγει τὸ ἀνοικνωθὲν—καθ' ἃς ἐξητάσθη τὸ ζήτημα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, διεπιστάθη ὁμοφωνία ἀπόψεων ὡς πρὸς τὸν περαιτέρω χειρισμὸν τοῦ τόσον λεπτοῦ καὶ περιπλοκοῦ προβλήματος τῆς ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. Τῶν τοιούτων κοινῶν αὐτῶν ἀπόψεων αἱ Α. Α. Πανιερότητες κατέστησαν κοινῶν καὶ τὸν Πανιερώτατον Τοποτηρητὴν τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου κ. Λεόντιον, ὅστις συνεφώνησεν ὁμοίως πρὸς ταῦτα. Οἱ Πανιερώτατοι Μητροπολίται Κύπρου πιστεύουν διὰ τὸ εὐσεβὲς πλῆρωμα τῆς κατὰ Κύπρον Ἐκκλησίας, ἐκτεμῶν δέοντως τὴν κρισιμότητα τῶν περιστάσεων καὶ τὴν ἀκραν λεπτότητα καὶ σοβαρότητα, ἣν ἐμφανίζει τὸ ζήτημα θέλει ἀρκεσθῆναι μόνον εἰς τὴν ἐπισημον δήλωσιν, ὅτι ἐκ μέρους τῶν Συνοδικῶν μελῶν ἐνηργηθῆναι καὶ ἐνεργεῖται πᾶν τὸ ἀπ' αὐτῶν ἐξαρτωμένον διὰ μιαν σύντομον, κανονικὴν καὶ κατὰ πάντα λόγον ἔγκυρον πλήρωσιν τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, ἥτις καὶ μόνη ἀσφαλιζει τὴν περαιτέρω ὁμαλότητα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Κύπρου. Αἱ Α. Α. Πανιερότητες δρᾶντοναί τῆς περιστάσεως νὰ ζητήσῃ ἐπιπροσθέτως παρὰ τοῦ εὐλαβοῦς πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῶν, ὅπως, ὑπ' ὄψιν ἔχον τὸ λεπτόν καὶ καὶ πολὺπλοκόν τοῦ ζητήματος ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἐντείνῃ τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀνυπομονῆ διὰ τὴν ἐκκρεμότητα, ἥτις εἶναι εὐκόλῳ νὰ κατανοηθῆ ἀπὸ κάθε ἀνεπηρέαστον κριτὴν ὅτι ὀφείλεται εἰς λόγους κειμένους ἐκτὸς τῆς θελήσεως καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν Συνοδικῶν μελῶν. Πάντως δὲ τὸ ποίμνιον πρέπει νὰ εἶναι ἀπολύτως παπεισμένον ὅτι ἡ ἐκκρεμότης δὲν ὀφείλεται εἰς λόγους προσωπικῆς φιλοδοξίας τῶν Συνοδικῶν μελῶν, ὡς κακοβούλως γράφεται ἢ σπερμολογείται, παρὰ τῶν ἐχόντων πρὸς τοῦτο συμφέρον. Εἰς τὰς καρδίαις τῶν Ἐπισκόπων Κύπρου ὑπάρχει ἀσφαλὴς τὴν πολλὴν ἢ τὴν ἀλίγη ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ καὶ τὸν τόπον τῶν, ὅση ἀπαιτεῖται νὰ ὑπερικρατῆ τὸ προσωπικὸν ἐλατήριον, σύστασις δὲ πατρικὴ γίνεται πρὸς πάντας νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν τῶν πρὸς τὰ οὐσιαστικά καὶ πραγματικά ἐμπόδια, τὰ κωλύοντα τὴν πρόοδον μιᾶς κανονικῆς καὶ ἐγκύρου ἐκλογῆς, καὶ τούτων ἡ ἄρσις νὰ ἀνυπομονοῦν, ὅπως ἐπιτευχθῆ συντόμως.»

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Πανεπιστημίου αἰδεσ. πρωθιερέως κ. Μιχαλιτσέσκου συνεροτήθη ἐν τῇ μονῇ Ντιάλ συνέδριον τῶν ἐν Ρουμανίᾳ καθηγητῶν τῶν θερησκευτικῶν μαθημάτων, καθ' ὃ παρέστη καὶ ὁ Μακαρ. Πατριάρχης Ρουμανίας. Ἐν τῷ συνεδρίῳ συνεζητήθησαν ζητήματα θερησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδίων, ἐφαρμογῆς τῆς ψυχολογίας εἰς τὴν θερησκευτικὴν ἀγωγὴν, προγράμματος καὶ μεθόδου διδασκαλίας τῶν θερησκευτικῶν καὶ τὰ παρόμοια. Τὸ συνέδριον μεταξύ ἄλλων ἀπεφάνισεν ὅπως παρακληθῆ ἡ κυβέρνησις νὰ θεσπίσῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν θερησκευτικῶν εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἐκπαιδευτήρια τοῦ κράτους, ἥτοι καὶ εἰς τὰς ἐμπορικὰς, τὰς ἐπαγγελματικὰς κλ. σχολὰς.

—Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργὸς δι' ἐγκυκλίου πρὸς τὰς ἀνά τὸ κράτος ἐκπαιδευτικὰς ἀρχὰς διέταξεν ὅπως ἐκ τῶν μαθητικῶν βιβλιοθηκῶν ἀφαιρεθῶσιν ὅσα τυχόν βιβλία ὑπάρχον ἐν αὐταῖς ἀντιειδόμενα πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν.

—Ἡ πρὸς μετάφρασιν τῆς ἁγ. Γραφῆς εἰς τὴν ρουμανικὴν ὀρισθεῖσα ἐπιτροπὴ περαιώσασα τὸ ἔργον τῆς παρεδῶκεν αὐτὸ πρὸς ἐκδόσιν.

—Ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης ἀπηγόρευσε τὴν διὰ τοῦ ραδιοφώνου μετάδοσιν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας.

—Ἡ σοβιετικὴ κυβέρνησις ἀνήγγειλεν εἰς τὸ ρουμανικὸν ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅτι ἀπεφάνισεν νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν ρουμανικὴν κυβέρνησιν τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ ναὸν τῆς τῆς ῥωσικῆς πρεσβείας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι αἱ ἐν αὐτῷ ἱεροπραξίαι θὰ τελῶνται εἰς ρουμανικὴν γλῶσσαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Περὶ τὰ μέσα προσεχοῦς Ἰουνίου ἐν Σερβοπόλῃ θὰ συνηθῆ ἡ παμφιλανδικὴ σύνοδος πρὸς μελέτην καὶ ἀπόφασιν ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων τῆς καθ' ὅλου ἔθους τῆς ἐν Φιλανδίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται καὶ τὸ τῆς διδασκαλίας τῶν θερησκευτικῶν ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, τὸ τῆς μεταφράσεως τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν φιλανδικὴν καὶ τὸ τοῦ καταρτισμοῦ ἰδίου ἐκκλησιαστικοῦ μουσείου. Περὶ τῶν ζητημάτων τῆς συνόδου ἡ Φιλανδικὴ Ἐκκλησία εἰδοποίησε τὸν Οἰκονομ. Πατριάρχην, τὸν ἐν τῇ δευτικῇ Εὐρώπῃ Ἐξάρχον τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου Σεβ. Μητροπολίτην Θουαίρων κ. Γερμανόν, τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὰς ἐν Λιθουανίᾳ καὶ Ἐσθονίᾳ γειτονικὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας.

ΒΙΒΛΙΑ

Κανον. Δοξοβουνιώτου Λεόντος Πρωτασκηρῆτις ὑπόμνησις πρὸς τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον τὸν νέον. (Ἀνάτυπον ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 1934).

Ζαχ. Παπαντωνίου, Ἅγιον Ὅρος. 1934 (σελ. 222).—Εὐθύς ἀπὸ τῶν πρώτων σελίδων τοῦ ἔργου τούτου ὁ ἀναγνώστης ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ δὲν ἐπεσκέφθη τὸ Ἅγιον Ὅρος οὔτε ὡς θεολόγος, οὔτε ὡς ιστορικός, οὔτε ὡς ἐπιστήμιαν ἀναδιφῆς τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ τῶν ἀθωνικῶν βιβλιοθηκῶν. Τὰ ἐφοδία τοῦ ὑπῆρξαν ὅπως διάφορα τῶν μέχρι τοῦδε ἐπισκεπτῶν, ὅσοι ἀφιέρωσαν πολλὰς ἢ ὀλίγας σελίδας εἰς τὴν ἰδιότυπον μοναστηριακὴν τοῦ Ἁγίου Ὅρους Ὀμοσπονδίαν, αὐτὸς δὲ εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ βιβλίον ἐμφανίζεται ἐν τῇ καθ' ὅλου ἀγιορειτικῇ φιλολογίᾳ ὡς νέον διὰ τὰ ἐλύθη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν περιέργειαν, ἥτις μεταβάλλεται εἰς προσοχὴν. Ἀλλ' ἡ ἐλπίς ἀποβαίνει ἀδιὰπτωτος προτύσεως τῆς ἀναγνώσεως, διότι ἐκπορεύεται ἐκ πραγματικῆς γοητείας, τὴν ὁποίαν ἀσχεῖ ἐν ὠραίῳ λογοτεχνικῶν ἔργων, ἐξ ὧσιν πλουτίζει τὰ νεοελληνικὰ γράμματα ὁ ἀριστοτέχνης κάλαμος τοῦ τόσον γνωστοῦ παρ' ἡμῖν σ. Ὁ κ. Παπαντωνίου ἐπεσκέφθη τὸ Ἅγιον Ὅρος ὡς ψυχολόγος μᾶλλον, ὡς φιλόσοφος, ὡς αἰσθητικὸς καὶ ὡς σύγχρονος κοινωνιολόγος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸν κατεπλήξεν δυσαρδέτως ἢ ἀπότομος καὶ ξηρὰ τοῦ ὄντως ἰδιότυπου ἀγιορειτικοῦ ἀντίθεσις πρὸς τὴν σφύζουσαν τοῦ ἔξω αὐτοῦ καὶ περὶ αὐτὸν κόσμον ζωὴν. Τὰ γοργὰ τῆς περὶ τὸν Ἅθω παντοίας προόδου κύματα θραύονται ἀνηλεῶς εἰς τοὺς ἀπορροῶν βράχους τῆς μακραίωνος ἀκοσμικῆς στατικότητος, καὶ ὁ φιλοσοφῶν λογοτέχνης τῆς ἐσταθρῆς δεκαετηρίδος τοῦ κ' αἰῶνος ἐξίσταται πρὸς τὴν ἀκατανόητον δι' αὐτὸν «τυπικότητα» (σ. 12, 39) καὶ τὸ «σκοτάδι τοῦ καλογερισμοῦ» (14), πρὸς τὸν μισοεισισμόν τῆς ἀγιορειτικῆς συντηρητικότητος (72), τὴν συστηματικὴν ἄγνοαν καὶ τὸν ἀλογοισμὸν τοῦ ἀγιορειτικοῦ ἀσκητισμοῦ (119, 120), αὐτοῦ τοῦ πολιτευματος «τῆς σωματικῆς ὀδύνης, τῆς σιωπῆς καὶ τοῦ στοχασμοῦ», τῆς «ἀδιαλλαξίας», τῆς «φρηνητικῆς μορφῆς ποῦ πέρνει ἢ ἀρετὴ ὅταν ἀντιπαθῆσθ τὴν κοινωνίαν» (51). Τὸ ἀσύστηματοποίητον τοῦ περιεχομένου, ἡ ἰδιοτροπία τῶν κεφαλαίων τοῦ ἔργου διάθεσις καὶ τινὲς τῶν ἀντιλήψεων τοῦ σ. θὰ ἦτο φυσικὸν νὰ προκαλέσουν ἀντιλογίας, εἴαν τὸ βιβλίον δὲν ἔβλεπε τὸ φῶς ὑπὸ καθαρῶς λογοτεχνικῆς μορφῆς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης θεοορμηθεν ἀξίζει ὁμολογουμένως νὰ ἐξαρθῆ ὡς ἐν τῶν ἀριστων προτίοντων τὴν νεοελληνικῆς λογοτεχνίας διὰ τὴν λεπτήν καὶ βαθύειαν παρατηρητικότητα, τοὺς ἐριθουργηματούς ὀρισμούς καὶ χαρακτηρισμούς, τὰ καιρῶν ἀποφθέγματα, τὰς εὐφρενῆς παραμοιώσεις, τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς περιγραφὰς. Ἐάν δ' εἰς ταῦτα προστεθῆ ἡ ἐγκράτεια τῆς λογίας δημοτικῆς, τῆς φραστικῆς ἢ λεπτῆς εὐγένειας καὶ ἡ δι' ὅλου τοῦ ἔργου διηκουσα καλαισθητικὴ λεπτότης, παρέχεται μία λιτὴ ἐντύπωση τῆς ὠραίας συγγραφῆς τοῦ διαπρεποῦς ἑλληνος αἰσθητικοῦ.

Ἑλληνικὴ Ἐλληνοβιβλιογραφία. Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τῆς 15 Μαρτίου 1935.

Τύπος «Φοῖνικος» ὁδὸς Σκαδίων, 44 Ἀθήναι